

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLMOUCI

PEDAGOGICKÁ FAKULTA

Ústav speciáln pedagogických studií

BAKALÁ SKÁ PRÁCE

Michaela Kostelníková

**VÝCHOVA D TÍ SE SPECIFICKÝMI POT EBAMI Z POHLEDU
MATKY P STOUNKY**

Olomouc 2015

vedoucí práce: Mgr. Lucia Pastieriková, Ph.D.

Prohlášení

estn prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně a použila jen uvedenou literaturu a zdroje.

V Olomouci dne 18.4. 2015

Michaela Kostelníková

Podkování

Děkuji mé vedoucí bakalářské práce Mgr. Lucii Pastierikové, Ph.D., za odborné vedení, poskytování rad a materiálových podkladů k práci, za její profesionální a ochotný přístup. Dále bych chtěla podkovat Annu M., za umožnění šetření.

OBSAH

ÚVOD	5
TEORETICKÁ ČÁST	6
1 NÁHRADNÍ VÝCHOVA A JEJÍ FORMY	6
1.1 Náhradní rodinná péče	8
1.1.1 Svěření dítěte do výchovy jiné fyzické osoby než rodiče	8
1.1.2 Osvojení (adopce)	8
1.1.3 Pěstounská péče	10
1.1.4 Pěstounská péče na přechodnou dobu	11
1.1.5 Poručenství	11
1.2 Ústavní výchova	12
1.3 Zařízení poskytující okamžitou péči dítěti	13
2 Pěstounská péče	14
2.1 Proces svěřování dítěte do pěstounské péče	14
2.2 Práva a povinnosti osob pečujících a osob v evidenci	16
2.3 Výhody a nevýhody pěstounské péče, případná úskalí pěstounské péče	18
2.4 Dávky pěstounské péče	21
3 Dítě se specifickými potřebami	23
3.1 Rodina s dítětem se specifickými potřebami	23
3.2 Fáze přijetí dítěte se specifickými potřebami a možné reakce rodičů	24
3.3 Pěstounská péče u dítěte se specifickými potřebami	26
3.4 Prožívání rodiny s dítětem se specifickými potřebami	26
PRAKTICKÁ ČÁST	30
4 VÝCHOVA DÍTĚ SE SPECIFICKÝMI POTŘEBAMI Z POHLEDU MATKY PĚSTOUNKY	30
4.1 Cíle šetření	30
4.2 Metoda šetření	30
4.3 Popis respondenta	30
4.4 Rozhovor s pěstounkou	31
4.5 Shrnutí a diskuse	42
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY A INTERNETOVÝCH ZDROJŮ	47
ANOTACE	49

ÚVOD

Kontext bakalářské práce je zaměřený na výchovu dětí se specifickými potřebami z pohledu náhradní matky. Nejvíce se v ní budu zabývat zejména péčí o stoupské děti, protože cílem mého šetření je nahlédnout do fungování rodiny, ve které vyrůstají děti v péči o stoupské děti a nazíráni na výchovné způsoby a dovednosti matky o stoupské děti. Zaměřila jsem se na rodinu, ve které jsou děti se specifickými potřebami. A mým zájmem bylo dozvědět se, jak taková péčí o stoupské děti rodina žije, v čem se odlišuje, v čem se naopak shoduje s běžnou rodinou. A jakým způsobem se dá zvládnout její fungování v běžném životě. Považuji za inspirativní zjištění, že i taková životní role, je pro její nositele reálná. Zejména když je role matky o stoupské děti spojená nejen s výchovou dětí, navíc se specifickými potřebami, ale také se spoustou úředních povinností, žádostí a papírování.

Náhradní rodinná péče a zejména pak péče o stoupské děti je mi blízká, moje příbuzná je o stoupská a zejména díky ní vím, co tato forma náhradní rodinné péče obnáší. Přináší radosti, ale i starosti. Pokud se člověk rozhodne stát o stoupským z dítěte, že chce být dítěti opravdovým náhradním rodičem, stává se z toho určitý druh životního poslání. Víím, že moje příbuzná se pro děti obětuje, má je vždy na prvním místě. Víím, že mnohým z dětí, které má ve své péči, zachránila svým způsobem život. Proto považuji tuto formu náhradní rodinné péče za důležitou, měla by se jí v novat patřit náležitá pozornost a měla by se stále rozvíjet, popularizovat a podporovat odpovědnými institucemi.

V teoretické části charakterizují, jaké jsou náhradní formy péče o děti. Samostatnou kapitolu pak tvoří péče o stoupské děti, jakým způsobem se zprostředkovává, s ní spojené práva a povinnosti, jaké jsou její výhody a nevýhody a také uvádím pro pohled dávky o stoupské péče. V další kapitole se budu zabývat fungování rodiny, ve které je vychováváno dítě se specifickými potřebami, kde kladu důraz na vztahovou rovinu.

Tyto pojmy je potřeba objasnit, protože ve své bakalářské práci propojuji dvě témata – o stoupskou péči a výchovu dětí se specifickými potřebami do jednoho funkčního celku. O tom, jak právě taková rodina funguje v denní realitě se můžeme přesvědčit v praktické části, zaměřené na rozhovor se ženou, která je o stoupskou mající ve své péči děti se specifickými potřebami.

TEORETICKÁ ÁST

1 NÁHRADNÍ VÝCHOVA A JEJÍ FORMY

„Výchova je nejv tší a nejt žší problém, který je možno lov ku uložit....“

Immanuel Kant

Výchova pat í mezi nejzákladn jší determinanty vývoje jedince a tedy v širším aspektu i vývoje celé spole nosti, lidstva. V minulosti, p ítomnosti i budoucnosti byl kladen d raz na výchovu d tí jako nad ji pro lepší budoucnost lidstva. Pokud je zám rem naší spole nosti postupovat k pokroku a vývoji, je prvo adé v novat optimální pé i a výchovu každému jednotlivému dít ti, jinak e eno, na každém záleží. Každý jedinec má svoji roli v dané spole nosti. V Úmluv o právech dít te se do teme, že zám rem rodi a institucí podílejících se na výchov d tí, by m la být co nejlepší a nejoptimáln jší pé e v novaná dít ti tak, aby z daného dít te vyrostl hotový lov k, p ipravený pro život, emociáln a intelektuáln zralá osobnost, s morálními a etickými aspekty v povaze, tvo ící aktivn a smyslupln sv j život.

S narozením dít te vzniká nový život, který vyžaduje okamžitou lásku, starost a pé i. V ideálním p ípad se dít narodí do úplné rodiny, která jej okamžit bezpodmíne n p ijímá a miluje. Dít si ovšem nevybírám kam a do jakých podmínek se narodí. M že být plánované, neplánované, cht né, i necht né. M že být zcela zdravé, ale také se m že stát, že se narodí s ur itým druhem postižení, i znevýhodn ní. Narození dít te je tedy velikou životní zm nou a to nejen pro samotné rodi e ale i pro jejich okolí. Mnohdy se stane, že tuto situaci rodi neunes z r zných d vod . P íiny ovliv ující rozhodnutí rodi e vzdát se svého dít te, mohou mít p vod v aktuálním psychickém stavu rodi e, v sociální situaci rodi , dále to mohou být d vody spojené se zdravotním stavem dít te, asto spojené s ur itým druhem postižení i znevýhodn ní. D vod a p íin sm ujícím k rozhodnutí rodi (rodi e) vzdát se svého dít te m že být mnoho. Tito rodi e zpravidla p edpokládají, že nedokáží býti dobrými rodi i a „odloží“ své dít s tím zám rem, že pro n j d lají to nejlepší. At už je to tak, i tak, je to rozhodnutí navždy ovliv ující život dít te.

V takových p ípadech je Úmluvou o právech dít te daná povinnost státu, aby se o dít postaral a zajistil mu takovou náhradní pé i, která je pro dané dít optimální, dle jeho pot eb a zájm . V pop edí by vždy m ly být psychické, emocionální a fyzické pot eby dít te.

Dle Úmluvy o právech dít te, lánek 3., je zájem dít te p edním hlediskem p i jakékoli innosti týkající se d tí, a už uskute ované ve ejnými nebo soukromými za ízeními sociální pé e,

správními nebo zákonodárnyými orgány. Dále pak dle odstavce 2, článku 3, státy, které jsou smluvní stranou úmluvy, se zavazují zajistit dítě takovou ochranu a péči, jaká je nezbytná pro jeho blaho, přičemž berou ohled na práva a povinnosti jeho rodičů, zákonných zástupců nebo jiných jednotlivců právně za něho odpovědných, a činí pro to všechna potřebná zákonodárná správní opatření.

Stát, jak je to uvedeno v Občanském zákoníku č. 89/2012 Sb. (dále je jen OZ) plní svoji povinnost zajištění náhradní péče o dítě formou náhradní rodinné péče, nebo zajištěním ústavní péče dítěti. Pokud nastane situace, že rodiče nemohou vychovávat své dítě, nabízí stát možnost náhradní výchovy, která se dělí na náhradní rodinnou péči a ústavní výchovu.

Soud, dle OZ upřednostuje pro blaho dítěte náhradní rodinnou péči před nařízením ústavní péče. V případě, že se chce rodič definitivně vzdát svých rodičovských práv a povinností vůči svému dítěti, je neoptimálnější volbou osvojení. Kdy se dítě stává členem nové rodiny „se vším všudy“, včetně přejmenování a přebuzenského vztahu s novou rodinou. Existují ovšem i situace, kdy je vývoj dítěte psychosociálně ohrožen (například alkoholismus rodiče). V případě, že je dítě zanedbáváno, či je ohrožena některá stránka jeho osobnosti (psychická, fyzická, emoční) může soud rozhodnout o odebrání dítěte z péče rodičů, následně je soudem vybráno vhodné zařízení ústavní výchovy, nebo se dítě dostává do péče pěstounské, či osvojitel. Při ústavní výchově, či pěstounské péči je možný přiblížený styk dítěte s původní rodinou a jejím podílu při rozhodování o zájmech dítěte. Soud také může určit ukončení ústavní či pěstounské péče a dítě se vrací zpět k rodičům. Vše vždy záleží na okolnostech a je kladen důraz na prožití přínavného, šetrného dětství dítěte.

Formy náhradní výchovné péče o děti

Dle znění OZ můžeme rozdělit náhradní formy péče o děti následovně :

1) Formy náhradní rodinné péče

- svěřením dítěte do péče jiné osoby
- osvojení
- pěstounská péče
- pěstounská péče na přechodnou dobu
- porušenství

2) Ústavní péče

3) Zařízení poskytující okamžitou péči dítěti

1.1 NÁHRADNÍ RODINNÁ PÉČE

1.1.1 SVĚŘENÍ DÍTĚTE DO VÝCHOVY JINÉ FYZICKÉ OSOBY NEŽ RODIČE

V § 953 OZ se do tématu, že nemůže-li o dítě osobně pečovat žádný z rodičů ani poručník, čímž soud svěřit dítě do osobní péče jiného člověka (dále jen „pečující osoba“). Rozhodnutí o svěřením dítěte do péče musí být v souladu se zájmy dítěte. Svěřením dítěte do osobní péče pečující osoby nenahrazuje pěstounskou péči, pěstounskou péči ani péči, která musí předcházet osvojení. Má přednost před péčí o dítě v ústavní výchově. § 954 dále uvádí, že pečující osoba musí poskytovat záruky vhodné péče, mít bydliště na území České republiky a souhlasit se svěřením dítěte do osobní péče.

Ujala-li se osobní péče o dítě osoba příbuzná nebo dítěti blízká, dá jí soud přednost před jinou osobou, ledaže to není v souladu se zájmy dítěte. § 955 OZ tvrdí, že povinnosti a práva pečující osoby vymezení soud; jinak se primárně použijí ustanovení o pěstounství, soud stanoví rodičům rozsah výživného s ohledem na jejich možnosti, schopnosti a majetkové poměry a povinnost platit výživné k rukám pečující osoby. OZ vymezuje právo pečující osoby vymáhat výživné stanovené rodičům na dítě, které má v péči, jakož i právo s výživným pro dítě hospodávit v zájmu dítěte podle jeho potřeb a v souladu s jeho zájmy. Soud může způsob hospodáření s výživným dítěte upravit a také určit, jaká část bude určena na spotřebu a jaká část bude dítěti spořena.

1.1.2 OSVOJENÍ (ADOPCE)

Osvojením se dle § 794 OZ rozumí přijetí cizí osoby za vlastní. Matějček (1999) definuje osvojení jako právní akt, při kterém přijímají rodiče i jednotlivci opuštěné dítě za vlastní a mají k němu stejná práva a povinnosti, jako by byly jeho rodiči. Osvojením vzniká mezi osvojitelem a dítětem vztah, jako mezi biologickými rodiči a jejich vlastními dětmi. Dítě tímto získává příjmení nových rodičů a jejich vztah se stává vztahem příbuzenským. O osvojení rozhoduje pouze soud a před jeho rozhodnutím musí uplynout nejméně tři měsíce, po které zájemce pečující o dítě zcela na své náklady.

V souvislosti dle OZ je možné osvojení osoby nezletilé i zletilé. Osvojení probíhá na žádost zájemce, který se chce stát osvojitelem, a vzniká vždy platným rozhodnutím soudu.

Ve 2. oddílu OZ se dále dozvídáme, že osvojitelem se může stát pouze zletilá a svéprávná osoba, jejíž zdravotní stav neomezuje péči o dítě. Osvojiteli se mohou stát manželé, nebo jeden z

manžel . Pokud je osvojitel rodi , nesmí být osvojení v zásadním rozporu se zájmy ostatních dětí osvojitele. Osvojit je možné i nezletilé dítě , které nenabýlo zcela svéprávnosti. § 803 OZ vytyčuje v tomto rozdílu mezi osvojitelem a dítětem, který by měl být připravený, zpravidla ne menší než 16 let. Lze ovšem přihlížet k výjimečným okolnostem, kdy může být v tomto rozdílu mezi potenciálními rodiči a dítětem menší než 16 let. § 804 OZ uvádí, že není možné osvojit dítě v přímé příbuzenské linii a mezi sourozenci.

Souhlas s osvojením může být dán buď přímo dítětem, rodiči, nebo zákonnými zástupci dítěte. V případě, že dítě dosáhlo 12 let, dává dítě souhlas osobně – řádně pouze soudem odesledku, účelu a obsahu souhlasu s osvojením. Dítě musí být schopno posoudit desledky svého souhlasu. V případě, že dítě nedosáhlo věku 12 let, dá jeho jménem souhlas s osvojením jeho opatrovník, zpravidla orgán sociální právní ochrany dětí, viz § 806, 807 OZ.

Pokud proběhne osvojení dítěte, získá dítě novou rodinu v rámci nových příbuzenských vztahů . Tímto mu zanikají příbuzenské vztahy s původní rodinou a s tím spojenými právy a povinnostmi. Důležitá je vzájemná snaha o vytvoření funkčních a harmonických vztahů . Dítě získává domov, rodiče, zázemí. Protože může proběhnout osvojení u dítěte v jakémkoliv věku, je možné, že si dítě neuvědomuje, ani nepamatuje na to, že bylo osvojeno. Náhradní rodiče musí šetrným způsobem danou skutečnost dítěti sdělit a to nejpozději do jeho zahájení povinné školní docházky (§ 836 OZ).

Osvojení je jedna z alternativ pro páry, kteří se touží stát rodiči, ale nemohou mít děti. V tomto případě je právo osvojení ideální cestou pro naplnění rodičovského poslání u sterilních párů a pro dítě naději na nalezení milujících rodičů .

Rozdělení osvojení na zrušitelnou a nezrušitelnou Matějka (1999):

Zrušitelná – tj. adopce 1. stupně . Je to taková péče o dítě , kdy práva a povinnosti rodičů přecházejí na osvojitele, ale v rodném listu dítěte zůstávají uvedeni původní rodiče dítěte. Tento způsob osvojení lze zrušit. Práva a povinnosti mezi osvojencem a původní rodinou osvojením zanikají. Tento typ je využíván v případě dítěte mladšího jednoho roku. Nezrušitelně osvojit jde dítě starší jednoho roku.

Nezrušitelná - adopce 2. stupně . Je v praxi více využívána. Osvojitelé jsou zapsáni do rodného listu dítěte namísto původních rodičů . Toto osvojení je nezrušitelné, rozhoduje o něm soud. Je zde nutný předpoklad, že osvojení bude plnit společenské poslání k tomu určené.

1.1.3 PĚSTOUNSKÁ PÉČE

Pěstounská péče má dle Matjeka (1999) poskytnout náhradní rodinné zázemí dětem v případě, že se nachází v tíživé životní situaci, kdy nemohou vyrstat ve své biologické rodině, i ústavní, nebo výchovná péče narušuje a ohrožuje jejich vývoj. Dále pak pokud z nejrůznějších důvodů nemohou být svěřeny do osvojení.

Pěstounská péče patří mezi formy náhradní rodinné péče a Matjek (1999) ji dále definuje jako zvláštní formu státem řízené a kontrolované náhradní rodinné výchovy, která zajišťuje dostatečné hmotné zabezpečení dítěte i psychickou odmítnutím, kterým se ho ujali. Pěstouni mohou být manželé i jedinec. Pěstouni mohou rozhodovat o běžných úkonech v oblasti péče o dítě, v případě mimořádných okolností musí požádat o souhlas rodičů, popřípadě dané rozhodnutí vykoná soud.

V této formě náhradní rodinné péče, pokud má dítě zájem, má možnost zůstat v kontaktu s původními rodiči, podílet se s nimi na zásadních rozhodnutích svého života, pokud nejsou zbaveni rodičovských práv, jsou stále zákonnými zástupci dítěte. Viz OZ.

V rámci vymezení pojmu pěstounská péče je potřeba uvést další podstatné termíny v oblasti pěstounské péče a ty jsou:

Skupinová pěstounská péče, která je definována v § 44 zákona č. 359/1999 Sb., O sociálně právní ochraně dětí. Skupinová pěstounská péče může být vykonávána:

1. **v zařízení pro výkon pěstounské péče** (dále jen zařízení). Zařízení se zpravidla zřizuje v samostatném objektu nebo v prostorách, které zřizovatel vybaví jako byt pro rodinu s výtahem po něm dle dětí. Zřizovatel zařízení uzavírá s pěstounem písemnou dohodu o výkonu pěstounské péče, kde jsou upraveny vzájemná práva a povinnosti obou stran.
2. **Nebo formou SOS vesničky, které jsou spolkem vedeným ve spolkovém rejstříku Městského soudu v Praze.** Sdružení SOS dětských vesniček je nestátní nezisková organizace, která pomáhá ohroženým rodinám v péči o své děti a poskytuje kvalitní alternativní péči dětem, jež nemohou vyrstat ve své vlastní rodině. Sdružení SOS vesniček vytváří pro děti pečující rodinné prostředí, aby každé dítě mělo pečujícího rodiče nebo náhradní pečující osobu, aby sourozenci byli společně. Děti a jejich rodiny jsou součástí komunity, která vytváří pevný systém pomoci. Spolupracujeme s vládou, obcí a společnou prací s dalšími důležitými partnery rozvíjí jednotnou síť podpory a spojení na ochranu práv dítěte. Komunita zabezpečuje vzdělávání, zdravotní péči a reaguje na stavy nouze (SOS Dětské vesničky, 2015).

Individuální p stounská pé e je taková forma náhradní výchovné pé e, která probíhá v b žném rodinném prost edí. Bližší informace o individuální p stounské pé i, která je hlavním zám rem mé práce jsou popsány v následující kapitole v nované p ímo p stounské pé i.

1.1.4 PĚSTOUNSKÁ PÉČE NA PŘECHODNOU DOBU

Hlava V, § 27a zákona . 359/1999 sb. o sociáln právní ochran d tí vymezuje p stounskou pé i na p echodnou dobu. Dále je p stounská pé e na p echodnou dobu charakterizována ve sm rnici Ministerstva práce a sociálních v cí (dále jen MPSV), z roku 2013 jako jedna z forem náhradní rodinné pé e pro kterou je vytvo ena zvláštní evidence p stoun . Dít do p stounské pé e na p echodnou dobu sv ůje soud na návrh p íslušného Orgánu sociáln právní ochrany d tí (dále jen OSPOD). Její asové omezení m že trvat nejdéle rok dle § 27a odst. 9 jmenovaného zákona. Dále je v p íslušném zákon ukotveno, že p ed umíst ním dít te do p stounské pé e na p echodnou dobu, neprobíhá proces zprost edkování náhradní rodinné pé e. Osoby, které mohou p stounskou pé i na p echodnou dobu vykonávat jsou vedeny ve zvláštní evidenci a pobírají odm nu i podobu, kdy o žádné dít nepe ůjí. Jsou tudíž stále v pohotovosti a m ly by být schopny a p íraveny p íjmout dít e v krizové situaci. Bezprost edn po rozhodnutí soudu. Na dané osoby dle výše zmín ného zákona by m lo být nahlíženo jako na profesionály vykonávající specifickou ínnost v oblasti výchovy. MPSV dále upozor ůje, že by m ly vytvo it p edpoklad stabilního a láskyplného prost edí po dobu pot ebnou a pomáhat d tem se vyrovnat s p ípadnými traumaty. P stouni vykonávající danou formu pé e o dít ůzce spolupracují s p vodní rodinou dít te, i rodinou nastávající. Jsou vlastn takovým p echodníkem ve výchov dít te a m ly by tvo it funkci ozdravnou, pomáhající a podporující. Zn ní § 27a ost. 3 písm. f) Zákona . 359/1999 sb. o sociáln právní ochran d tí o ekává specializaci p stoun na p echodnou dobu na ur itou cílovou skupinu d tí. Nap íklad se mohou specializovat na výkon p stounské pé e na tzv. „**ranou p stounskou pé i**“, kde je zám rem pé e o nejmenší d tí, které ekají na možnost zprost edkování trvalé náhradní rodinné pé e. Je to tedy p echodná výchovná pé e o dít , která mu bývá zprost edkována již krátce po narození.

1.1.5 PORUČENSTVÍ

Poru ník je ustanoven dít ti, pokud oba rodi e zem eli, byli zbaveni rodi ovské zodpov dnosti, nebo byl její výkon pozastaven nebo nemají zp sobilost k právním ůkon m. Pokud soud ustanoví poru níka, který bude o dít osobn pe ovat a napl ovat všechny složky rodi ovské

zodpovědnosti, nastupuje na místo rodičů též v plném rozsahu. Poruškem stanoví soud zpravidla toho, koho doporučí rodiče, nebo koho z příbuzných nebo blízkých dítěti nebo rodině, popřípadě jinou osobu. Poruškem mohou být i manželé. Pokud takovouto osobu ustanovit nelze, stanoví soud poruškem orgán sociálně-právní ochrany dětí. Poruška nemá vyživovací povinnost vůči svému dítěti. Poruška i své dítě mají nárok na stejné dávky, jako pěstoun a dítě své do pěstounského péče (Jirásková, Tomanová, 2014).

Dle § 939 OZ je poruška jmenován soudem, pokud dítě nemá žádného rodiče, který má a vůči svému dítěti vykonává rodičovskou odpovědnost v plném rozsahu. Poruškem se může stát i osoba, kterou rodiče naznačí. Rodiče to mohou před svatbou sdělit písemně budoucímu poruškovi, nebo mohou své přání vyslovit v poslední vůli či naznačit to ve veřejné listině před notářem. Je-li poruškem člověk, který o dítě osobně pečuje tak, jako by mu bylo dítě své do trvale do péče, náleží mu hmotné zabezpečení jako pěstounovi.

1.2 ÚSTAVNÍ VÝCHOVA

Ústavní výchova je ustanovena v OZ, díl 4. zákon definuje ústavní výchovu jako péči o dítě nutnou v případě, jsou-li výchova dítěte nebo jeho tělesný, rozumový i duševní stav, anebo jeho žádný vývoj vážně ohroženy nebo narušeny do té míry, že je to v rozporu se zájmem dítěte, anebo jsou-li tu vážné důvody, pro které rodiče dítěte nemohou jeho výchovu zabezpečit, čímž soud jako nezbytné opatření také nařídí ústavní výchovu. Učiní tak zejména tehdy, kdy dítě ve vlastní iniciativě nevedla k nápravě. Soud přitom vždy zvažuje, zda není na místě dát přednost svému dítěti do péče fyzické osoby.

Soud rozhodne pro ústavní výchovu v případech uvedených v § 971 OZ:

- Je-li vývoj i výchova dítěte vážně ohrožena (ohrožení duševního, fyzického, psychického zdraví);
- V případě, že rodiče nemohou z vážných důvodů zabezpečit výchovu dítěte na přechodnou dobu, svěří soud dítě do zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc, a to na dobu nejdéle šest měsíců;
- Nedostatečné bytové poměry nebo majetkové poměry rodičů dítěte nebo osob, kterým bylo dítě své do péče, nemohou být samy o sobě důvodem pro rozhodnutí soudu o ústavní výchově, jestliže jsou jinak rodiče způsobilí zabezpečit žádnou výchovu dítěte a plnit dalších povinností vyplývajících z jejich rodičovské odpovědnosti.

Soud v rozhodnutí, kterým nařizuje ústavní výchovu, vybírá vhodné zařízení pro dítě, aby bylo co nejbližší k bydlišti rodičů. Přihlíží k nejlepším zájmům dítěte a k vyjádření OSPOD. Když je usneseno rozhodnutí o nařízení ústavní péče, je dítě do daného zařízení umístěno a to nejdéle na dobu 3 let. Trvání ústavní výchovy je možné vždy prodloužit, nejdéle však vždy na dobu 3 let a to rozhodnutím soudu. Ukončení ústavní výchovy nastává v případě, když pominou důvody, pro které byla ústavní výchova nařízena nebo osvojením dítěte pěstounskou péčí, zletilostí, prodlouženou maximálně o 1 rok. Viz OZ.

Instituce poskytující ústavní péči, jsou vymezené písemně § 109/2002 Sb., zákona o výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy ve školských zařízeních a o preventivní výchovné péči ve školských zařízeních a o změnách dalších zákonů :

- diagnostický ústav;
- dětský domov;
- dětský domov se školou;
- výchovný ústav.

1.3 ZAŘÍZENÍ POSKYTUJÍCÍ OKAMŽITOU PÉČÍ DÍTĚTI

Dle § 42 (1) zákona č. 401/2012 Sb. je zařízením pro děti vyžadující okamžitou pomoc takové, které poskytuje ochranu a pomoc dítěti, které se ocitlo bez jakékoliv péče nebo jsou-li jeho život nebo plynulý vývoj vážně ohroženy anebo ocitlo-li se dítě bez péče a pomoci jeho vku (§ 15), jde-li o dítě tělesně nebo duševně týrané nebo zneužívané anebo o dítě, které se ocitlo v prostředí nebo situaci, kdy jsou závažným způsobem ohrožena jeho základní práva. Ochrana a pomoc takovému dítěti spočívá v uspokojování základních životních potřeb, v etn ubytování, v zajištění zdravotních služeb a v psychologické a jiné obdobné nutné péči. Daný zákon dále situace a konkrétní důvody pro umístění dítěte do zařízení poskytující okamžitou péči dítěti. Dítě se umístí v zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc na základě rozhodnutí soudu, na základě žádosti obecního úřadu obce s rozšířenou působností, na základě žádosti zákonného zástupce dítěte, nebo požádá-li o to dítě. Je to zařízením Sociálně právní ochrany dětí, ve kterém celková doba nepřetržitého pobytu dítěte v zařízení nesmí přesáhnout dobu 6 měsíců. Tuto dobu lze prodloužit rozhodnutím soudu. Pominou-li důvody k umístění dítěte do zařízení poskytující okamžitou péči, vrací se dítě do péče osoby odpovědné za výchovu. Nebo pominou-li doba pobytu dítěte v zařízení poskytující okamžitou pomoc dítěti, v tom případě dítě přechází do péče osoby odpovědné za výchovu, i do zařízení poskytující náhradní rodinnou i ústavní výchovu.

2 P STOUNSKÁ PÉ E

Legislativní vymezení p stounské pé e najdeme v OZ, v oddílu 2 P stounství, který upravuje právní náležitosti týkající se této formy výchovné pé e následovně :

- Nem že-li o dít osobně peovat žádný z rodi ani poru ník, m že soud sv it dít do osobní pé e p stounovi.
- Soud m že sv it dít do p stounské pé e i na p echodnou dobu.
- O p stounské pé e m že soud rozhodnout na dobu, po kterou trvá p ekážka bránící rodi m v osobní pé e i o dít .
- Rodi m že požadovat dít zp t do své osobní pé e. Soud návrhu vyhoví, pokud je to v souladu se zájmy dít te
- Rodi e mají v i dít ti povinnosti a práva vyplývající z rodi ovské odpovědnosti, s výjimkou práv a povinností, které zákon stanoví p stounovi, ledaže soud z d vod hodných zvláštního z etele rozhodne jinak.
- Sv ení dít te do p stounské pé e nemá vliv na trvání vyživovací povinnosti rodi k dít ti. Soud stanoví rodi m rozsah výživného s ohledem na jejich možnosti, schopnosti a majetkové pom ry a od vodn é pot eby dít te.
- Kdo se má stát p stounem, musí skýtat záruky ádné pé e, mít bydlišt na území eské republiky a musí souhlasit se sv ením dít te do p stounské pé e
- Ujala-li se osobní pé e o dít osoba p íbuzná nebo dít ti blízká, dá jí soud p ednost p ed jinou osobou, ledaže to není v souladu se zájmy dít te.
- P stounská pé e zaniká nejpozd ji, nabude-li dít plné svéprávnosti, jinak jeho zletilostí.

2.1 PROCES SV ENÍ DÍT TE DO P STOUNSKÉ PÉ E

Tento proces za íná zájmem obou stran jednak ze strany p stoun a jednak ze strany orgán sociáln právní ochrany d tí, jejichž zp soby zprost edkování p stounské pé e jsou ukotveny v § 19a zákon o sociální ochran d tí a spo ívají zejména:

- ve vyhledávání d tí uvedených v § 2 odst. 2, kterým je t eba zajistit pé e i v náhradním rodinném prost edí formou p stounské pé e nebo osvojení,
- ve vyhledávání fyzických osob vhodných stát se osvojiteli nebo p stouny,
- v odborné p íprav fyzických osob vhodných stát se osvojiteli nebo p stouny k p íjetí dít te do rodiny,

- ve výb ru ur ité fyzické osoby vhodné stát se osvojitelem nebo p stounem ur itého dít te, jemuž se osvojení nebo p stounská pé e zprost edkovává, a v zajišt ní osobního seznámení se dít te s touto osobou.

Na druhé stran pokud tedy nastane situace a jedinec, i manželský pár se rozhodnou stát se p stouny, je pot eba v d t, kam se obrátit pro radu a pomoc. Práva a povinnosti p i výkonu p stounské pé e, jsou upravena v 47a odst. 2 zákona o sociáln -právní ochran d tí. Dále také v OZ Podstanou informa ní innost poskytuje Ministerstvo práce a sociálních v cí (dále jen MPSV), které nabízí poradenské služby, jak nastávajícím p stoun m, tak i p stoun m, kte í již mají dít ve své pé i. Toto sociální poradenství poskytuje zájemc m bezplatn .

V p ípad , že jsme srozumn ní s právy a povinnostmi týkajícími se p stounské pé e a plnou zodpov dností vyplývající z dané role, je pot eba uzav ít dohodu o výkonu p stounské pé e. Dohoda o výkonu p stounské pé e je ve ejnoprávní smlouvou, ídící se zákonem o sociáln právní ochran d tí a správním ádem. Práva osoby pe ující tj. p stoun i poru ník a osoby v evidenci tj. osoby vhodné pro vykonávání p stounské pé e na p echodnou dobu jsou p edm tem smlouvy. Vždy je zapot ebí daná práva a povinnosti individualizovat ve vztahu ke konkrétnímu dít ti, pot ebám dané rodiny a místním podmínkám v nabídce služeb (MPSV, 2013).

Postup p i uzavírání dohody o výkonu p stounské pé e dle § 47b odst. 1a 4 zákona o sociáln -právní ochran d tí a MPSV:

Primární povinnost navrhnout obsah dohody a její uzav ení leží na orgánu sociáln právní ochrany d tí obecního ú adu obce s rozší enou p sobností p íslušném podle trvalého pobytu osoby pe ující/v evidenci. V p ípad , že každý z manžel má trvalý pobyt v jiném správním obvodu, je t eba postupovat dle § 11 odst. 2 správního ádu. P i ur ení, který ú ad by m l dohodu uzavírat, lze p íhlížet zejména ke skute nému bydlišti osoby pe ující/v evidenci nebo k trvalému pobytu osoby, která o dít osobn pe uje nebo která pobírá odm nu p stouna. Podle § 163 odst. 3 správního ádu návrh smlouvy zaniká uplynutím lh ty, která byla pro p íjetí návrhu ur ena, pokud v ní nebyl p íjat. Tuto lh tu obecn stanoví odst. 2 a iní 30 dn ode dne nabytí právní moci p íslušného rozhodnutí, (nap . o za azení fyzické osoby do evidence osob, které mohou vykonávat p stounskou pé i na p echodnou dobu nebo o sv ení prvního dít te do pé e). Tuto skute nost je tak nezbytné v návrhu na uzav ení dohody ze strany orgán sociáln -právní ochrany d tí výslovn uvést. Návrh dohody, který iní orgán sociáln -právní ochrany d tí, musí být písemný.

Osoba pe ující nebo osoba v evidenci má právo uzav ít dohodu o výkonu p stounské pé e s jiným orgánem než s orgány sociáln právní ochrany d tí, t m dle § 47b odst. 1 a 4 zákona o sociáln -právní ochran d tí jsou:

- obecní úřad obce s rozšířenou působností příslušný podle místa trvalého bydliště osoby pečující/ v evidenci,
- jiný obecní úřad obce s rozšířenou působností,
- obecní úřad,
- krajský úřad,
- pověřená osoba.

Dané subjekty spolu s osobou pečující/ v evidenci tvoří okruh účastníků dohody dle výše zmíněného zákona.

Zvolí-li osoba pečující nebo v evidenci možnost uzavření dohody s jiným partnerem než orgán sociálně-právní ochrany dětí příslušným podle místa jejího trvalého pobytu, je třeba tomuto „svému“ orgánu sociálně-právní ochrany dětí doručit úplný obsah uvažované dohody k vyjádření a udělení předchozího souhlasu. Teprve po vydání vyjádření podle § 154 a násl. správního řádu je možno dohodu o výkonu péče uzavřít a z tohoto důvodu zákon povinnost smluvního partnera osoby pečující/v evidenci bezodkladně příslušný orgán sociálně-právní ochrany dětí o uzavření dohody informovat a zaslat mu opis této dohody. Je možné, aby k uzavření dohody mezi osobou pečující/v evidenci a pověřenou osobou, například příspěvkovou organizací obce, došlo na před orgánem sociálně-právní ochrany dětí například při projednávání a aktualizaci individuálního plánu ochrany dítěte nebo při případové konferenci; v takovém případě může být uzavřená dohoda například jedním z výstupů případové konference a orgán sociálně-právní ochrany dětí může svůj souhlas připojit přímo k dohodě. (MPSV, 2013)

MPSV dále upozorňuje, že aťkoliv je dítě umístěno v péči. Zůstává pod ochranou státu. Proto se stát stará o to, aby byl dítěti a jeho nové rodině zajištěn fungující systém doprovázení, podpory a následného vzdělávání péčí, včetně sledování výkonnosti péče.

2.2 PRÁVA A POVINNOSTI OSOB PEČUJÍCÍCH A OSOB V EVIDENCI

Práva a povinnosti osob pečujících a osob v evidenci upravuje § 47a odst. 2 zákona o sociálně-právní ochraně dětí. Dle daného zákona jsou práva a povinnosti osob pečujících definovány následovně :

Práva pe ujících osob

- *Právo na poskytnutí trvalé nebo dočasné pomoci při zajištění osobní péče o své dítě tato pomoc se zpravidla zajišťuje formou krátkodobé péče:*

po dobu, kdy je osoba pečující nebo osoba v evidenci uznána dočasně práce neschopnou nebo při ošetřování osoby blízké, při narození dítěte, při vyřizování nezbytných osobních záležitostí, při úmrtí osoby blízké.

- *Právo na poskytnutí pomoci se zajištěním celodenní péče o své dítě nebo dítěti v rozsahu alespoň 14 kalendářních dnů v kalendářním roce, jestliže své dítě dosáhlo alespoň veku 2 let (tzv. Odlehčovací a respitní služby).*

- *Právo na zprostředkování psychologické, terapeutické nebo jiné odborné pomoci alespoň jednou za 6 měsíců. (supervize, psychoterapie, právní poradenství související s péčí o své dítě, sociální služby, odborná pomoc při vzdělávání). (MPSV, 2013)*

- *Právo na zprostředkování nebo zajištění bezplatné možnosti zvyšovat si znalosti a dovednosti v oblasti výchovy a péče o dítě. Zvyšování znalostí a dovedností osoby pečující a osoby v evidenci je podle § 5 vyhlášky č. 473/2012 Sb. o provedení některých ustanovení zákona o sociálně-právní ochraně dětí zaměřeno zejména na: získávání nových informací a schopností v oblasti péče o dítě. Získávání znalostí a dovedností při péči o specifické skupiny dětí, zejména dětí jiného etnika, dětí se zdravotním postižením, sourozeneckých skupin, dětí, které zažily týrání, zneužívání či zanedbávání. Poskytování péče při změnách spojených se vzděláváním nebo vývojovými fázemi dítěte, zvládání krizových situací, návrat dítěte do původní rodiny a přechod do náhradní rodiny, přípravu dítěte na osamostatnění se související se zletilostí a odchodem z náhradní péče, s ohledem na věk dítěte a jeho vývojové a sociální potřeby (MPSV, 2013).*

Právo na pomoc při udržování, rozvíjení a prohlubování sounáležitosti dítěte s osobami dítěti blízkými, zejména s rodiči a při realizaci styku rodičů s dítětem v původní péči, v etnické pomoci při zajištění místa pro uskutečnění styku oprávněných osob s dítětem a při zajištění asistence při tomto styku. Myšleno tím zejména pomoc v přípravě dítěte, oprávněné osoby, osoby pečující nebo osoby v evidenci na kontakt také zajištění předem zvaného kontaktu pečující osoby/v evidenci s oprávněnou osobou, zajištění vhodného místa pro kontakt, vyhodnocení, zda kontakt probíhá v zájmu dítěte, doprovázení dítěte v průběhu kontaktu, sledování průběhu kontaktu (MPSV, 2013).

Povinnosti pečujících osob

- *Pěstoun je povinen odříci osobní péči o dítě a vykonávat pouze práva a povinnosti rodiče.*

- *Povinnost zvyšovat si znalosti a dovednosti v oblasti výchovy a péče o dítě . Rozsah povinného vzdělávání je minimálně 24 hodin v době 12 kalendářních měsíců po sobě jdoucích. Osoby, které se neúčastnily péře fyzických osob k péře dítěte do rodiny (např. Z důvodu, že se neprovádělo zprostředkování) mohou v rámci této povinnosti absolvovat kurzy s obsahem obdobným péře k péře dítěte do rodiny. Povinnost zvyšovat si znalosti a dovednosti lze splnit i osobní konzultací, která je zaměřena na Okruhy, na které by se mělo takové vzdělávání zaměřovat, jsou uvedeny v oddíle o právu na zprostředkování nebo zajištění bezplatné možnosti vzdělávání (viz výše).*
- *povinnosti péře ujetých osob spolupracovat s orgánem sociálně-právní ochrany, umožnit provádění dohledu nad výkonem péře stounské a sledování naplnění dohody o výkonu péře stounské péře a spolupracovat se zaměřením sledovat vývoj dítěte*
- *Povinnost v souladu s individuálním plánem ochrany dítěte povinnost udržovat, rozvíjet a prohlubovat sounáležitost dítěte s osobami dítěti blízkými, zejména s rodiči a umožnit styk rodičů s dítětem v péře stounské péře, pokud soud rozhodnutím nestanoví jinak (MPSV, 2013).*

2.3 VÝHODY A NEVÝHODY PÉERE STOUNSKÉ PÉERE, PÉERE ÍPADNÁ ÚSKALÍ PÉERE STOUNSKÉ PÉERE

Při formulaci výhod a nevýhod péere stounské péere jsem vycházela zejména z vlastní zprostředkované zkušenosti.

Výhody pro dítě :

Z pohledu každého dítěte vyrůstajícího bez rodičů je péere stounská péere upřednostněna péere ústavní výchovou, kde je dítě vychováváno v kolektivním prostředí danými zaměřenými výchovnými zařízeními. Dítě zde chybí právě ten „rodič“, který by tu pro něj byl neustále. Protože zaměřenými (vychovatelé) po skončení pracovní doby odchází do svých domovů, a stýkají se s dalšími kolegy. Dítě tím pádem nemůže vytvořit konkrétní vazbu dítě - matka, otec, i když mohou být vztahy s vychovateli v élé. Dané pouto zde jednoznačně chybí.

Velikou výhodou péere stounské péere oproti ústavní výchově je určitě výchova dítěte péere v rodině. Dítě tím získává „mámu a tátu“ (popřípadě jednoho z nich) a jeho pocit ztráty rodičů tím může být alespoň částečně kompenzován. Výchova dítěte péere v rodině i když formou péere stounské péere je pro dítě mnohem přirozenější. Není zapotřebí velké empatie, aby člověk dokázal pocítit, jaké to pro dítě musí být, prožívat své dětství ve výchovném ústavu.

P epokladem pro výkon p stounské pé e je evidence dané osoby do evidence osob vhodných k výkonu p stounské pé e viz P edpis . 359/1999 Sb., zákon o sociáln právní ochran d tí. Dá se tím pádem usuzovat o prov ení schopností a vlastností daného p stouna a jeho rodi ovských kvalit. Z toho vyplývá, že je dít sv eno do „dobrých rukou“, a nedostane se do prost edí, kde by mohlo být psychosociáln ohroženo, i ohrožen jeho zdravý psychický, fyzický a emocionální vývoj. Je práv možné, že dít z takové rodiny p ichází a pobyt u vhodného p stouna mu m že napomoci se s tíživou životní situací vyrovnat a „uzdravit se“ v rámci možností.

Další pro dít velmi d ležitou výhodou je možnost styku s p vodní rodinou, pokud to slouží ku prosp chu dít te. Dít není odlou eno od p vodní rodiny a má možnost se s nimi vídat a diskutovat d ležitá životní rozhodnutí.

Výhodou m že být též možnost vzít do p stounské pé e nejen dít samotné, ale i jeho sourozence, dovolí-li to soud. Dít nemusí být odlou eno od svého sourozence, pokud n jaké má.

Nevýhody plynoucí pro dít :

Dít vstupuje do cizí rodiny, cizího sociálního prost edí. Musí se adaptovat na nové podmínky, na které p edtím nemuselo být zvyklé. Zm na p vodních návyk pro n j nemusí být snadná. S p stounem si nemusí rozum t. Je zapot ebí kompromis a ústupk jednak na stran dít te tak i na stran p stouna.

Pro dít m že být po citové stránce náro né vstoupit do rodiny, kde má p stoun vlastní d tí. Dít mnohdy poci uje nespravedlnost a cítí se být mén milováno, než dít vlastní. By je toto p esv d ení mylné a zakládá se na subjektivním pocitu dít te.

P i dalším zamyšlení je možné považovat za nevýhodu p stounské pé e práv její p echodnou formu. Myšleno tím, že pokud skon í podmínky, které vedly k za azení dít te do p stounské pé e a pobyt dít te v pé i p stouna dle OZ kon í. Dít poci ovat smutek, ztrátu a nechu k návratu do p vodní rodiny, pokud bylo v pé i p stouna š astné a spokojené. Dít m že k dané skute nosti vyjád it sv j názor a souhlas i nesouhlas. Rozhodnutí ovšem m že být pro dít emocionáln a psychicky náro né.

Pro dít nemusí být též snadné opustit p vodní sociální prost edí a s ním spojené p átelské a rodinné vazby.

Výhody plynoucí pro p stouna:

Mezi jednu z nejv tších a nejd ležit jších výhod je ta, že se stát stará o pot eby dít te i p stouna – osoby pe ující o dít formou dávek p stounské pé e. Podmínky a nárok na dávky p stounské pé e se od 1. ledna 2013 nov ídí novelou zákona . 359/1999 Sb., o sociáln -právní ochran d tí. Dle výše zmín ného zákona adíme mezi dávky p stounské pé e:

- příspěvek na úhradu potřeby dítěte
- odměna pro stoupa
- příspěvek pro péči o dítě
- příspěvek na zakoupení osobního motorového vozidla
- příspěvek pro ukončení stoupské péče

Výše dávek pro stoupské péče pak podléhají různým kritériím a podrobněji se na ně podíváme v následující kapitole.

Další podstatnou výhodou plynoucí z možnosti stát se p stounem je pro sterilní páry, kterým nebylo z různých důvodů soudně povoleno osvojení dítěte, ale jako p stouni jsou osobami vhodnými. Pro takové páry je mnohdy tato forma náhradní rodinné péče jedinou cestou jak pečovat a vychovávat dítě. Stávají se milujícími rodiči a dítěti vytváří harmonický domov.

Určitou výhodou je možné spatřit i v tom, že má pečující osoba možnost vybrat si dítě, které chce do své péče, sama. Může si vybrat, že si vezme do péče dítě, které jí je sympatické, nebo se může rozhodnout pečovat o dítě s určitým znevýhodněním či handicapem, pro které je odborně vyškolená a zpravidla a může mu nabídnout lepší individuální přístup, než by se mu dostávalo v ústavních zařízeních.

Výhodou, ale i příležitostí je možnost komunikace s p vodní rodinou týkající se důležitých rozhodnutí v životě dítěte.

Nevýhody pro výkon pro stoupské péče:

Mezi nevýhody pečujících osob o cizí dítě patří dle Matějka (1999) bezesporu heredita. To jsou dle zmíněného autora základní danosti, které si dítě do náhradní rodinné péče přináší. Geneticky podmíněné tělesné znaky a základní psychické rysy. Autor dále uvádí, že heredita patří mezi jednu z nejzávažnějších obav náhradních rodičů. Lze ji ovšem předcházet zjištěním klinické anamnézy rodičů a genetickými vyšetřeními. V mnoha případech ovšem ukáže jen která závažná onemocnění až nastane.

Další nevýhodou může být právě kontrolovatelnost státem a zachování spojení dítěte s p vodní rodinou. Náhradní rodiči mohou mít pocit nepřiměřené zásahy do svých zpravidla výchovy.

Osoba pečující o dítě formou pro stoupské péče ví o výhodách a nevýhodách, možných úskalích, které na sebe bere při rozhodnutí stát se náhradním rodičem. Je dobře proškolená a zná práva a povinnosti spojených s touto životní rolí a funkcí. Stává se dítěti náhradním rodičem a musí přitom stát v dobrém i ve zlém. P stoun ví o diagnóze dítěte a jeho zdravotním stavu. Může se stát, že ne všechno je doposud projeveno a diagnostikováno. I s takovou situací musí náhradní rodiči počítat.

2.4 DÁVKY P STOUNSKÉ PÉ E

Dávky p stounské pé e najdeme upravené v eské legislativ . Podmínky a nárok na dávky p stounské pé e se od 1. ledna 2013 nov ídí novelou zákona . 359/1999 Sb., o sociáln -právní ochran d tí a nikoliv už zákonem o státní sociální podpo e (zákon . 117/1995 Sb.). Ke dni 1. 1. 2013 zanikl tedy definitivn nárok na dávky p stounské pé e podle zákona . 117/1995 Sb., o státní sociální podpo e, v platném zn ní.

Druhy dávek p stounské pé e

Dle nové sociální reformy platné od roku 2013 to jsou:

- **p ísp vek na úhradu pot eb dít te:** Nárok na p ísp vek na úhradu pot eb dít te má každé nezletilé, nezaopat ené dít sv ené do pé e osoby pe ující nebo osoby v evidenci. Tento nárok m že trvat nejdéle do 26. roku dít te. V p ípad , že je dít již zletilé žádá o vyoláení p ísp vku samo a samo jej také dostává. P ísp vek na úhradu pot eb dít te nenáleží, pokud je dít p íjemcem d chodu z d chodového pojišt ní a je-li tento d chod vyšší nebo roven p ísp vku na úhradu pot eb dít te. P ísp vek rovn ž nenáleží po dobu, po kterou je dít umíst no do za ízení pro pé i o d tí nebo mládež.
- **Odm na p stouna:** stejn jako v p edchozím bod náleží odm na p stouna osob pe ující nebo osob v evidenci. Odm na p stoun m nenále-ží, pokud je p erušeno zprostedkování p stounské pé e na p echodnou dobu. Osoba pe ující a osoba v evidenci si mohou ve všech p ípadech (p i)vyd lávat. Tato skute nost nemá vliv na výši odm ny p stouna

Výše odm ny pro osoby pe ující:

1. 8 000 K je-li pe ováno o jedno dít ,
2. 12 000 K , je-li pe ováno o dv d tí,
3. 20 000 K , je-li pe ováno alespo o t i d tí nebo je-li pe ováno alespo o jedno dít , které je osobou závislou na pomoci jiné fyzické osoby ve stupni II, III nebo IV. Za každé další dít sv ené do pé e osoby pe ující se v t chto p ípadech odm na p stouna zvyšuje o 4 000 K .

Výše odm ny pro osoby v evidenci (p stouni na p echodnou dobu):

1. 20 000 K od okamžiku za azení do evidence osob, které mohou vykonávat p stounskou pé i na p echodnou dobu, a to i v p ípad , že aktuáln nepe uje o žádné dít ,
2. 24 000 K , je-li osob v evidenci sv eno do p stounské pé e na p echodnou dobu dít , které je osobou závislou na pomoci jiné fyzické osoby ve stupni II, III nebo IV. Vp ípad , že je osob v evidenci sv eno dít do jiné pé e, než je p stounská pé e na p echodnou dobu, zvyšuje se za každé takové dít odm na p stouna o 4000 K .

- **P ísp vek p i p evzetí dít te:** jednorázový p ísp vek, který nále í pe ující osob , která p evzala dít do p stounské pé e. Tento p ísp vek nenáleží osob v evidenci p i sv ení dít te do p stounské pé e na p echodnou dobu.

Výše p ísp vku íní:

- a) do 6 let - 8 000 K ,
- b) od 6 let do 12 let - 9 000 K ,
- c) od 12 let do 18 let - 10 000 K .

- **P ísp vek na zakoupení osobního motorového vozidla:** Tento p ísp vek náleží osob pe ující, pokud má v p stounské pé i nejmén 3 d tí nebo má nárok na odm nu p stouna z d vodu pé e o 3 d tí. Novelou zákona . 359/1999 Sb., o sociáln -právní ochran d tí stanovuje výši p ísp vku následovn : výše p ísp vku na zakoupení motorového vozidla íní 70 % po izovací ceny motorového vozidla nebo prokázaných výdaj na opravy, nejvýše však 100 000 K . Sou et t chto p ísp vk poskytnutých osob pe ující v období posledních 10 kalendá ních let p ede dnem podání žádosti nesmí p esáhnout 200 000 K .

- **P ísp vek p i ukon ení p stounské pé e:** íní 25 000 K a náleží jak osob pe ující, tak osob v evidenci ke dni zániku nároku této osoby na p ísp vek na úhradu pot eb dít te. Je vyplácena jednorázov .

3 DÍT SE SPECIFICKÝMI POTŘEBAMI

V kontextu dané práce, která je zaměřená na problematiku výchovy dětí se specifickými potřebami, jež jsou v péči náhradní matky - pěstounky, je nutné se zabývat právě termínem specifické potřeby. V české legislativě je tento termín ukotven v § 16 zákona č. 561/2004 Sb. o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon).

V souladu s § 16 odst. 1 je dítětem, žákem nebo studentem se speciálními vzdělávacími potřebami osoba se:

- zdravotním postižením (mentální, tělesné, zrakové nebo sluchové postižení, vady řeči, kombinované postižení více vadami, autismus a vývojové poruchy učení nebo chování),
- zdravotním znevýhodněním (zdravotní oslabení, dlouhodobá nemoc nebo lehké zdravotní poruchy vedoucí k poruchám učení a chování, které vyžaduje zohlednění při vzdělávání),
- sociálním znevýhodněním (rodinné prostředí nízkým sociálně kulturním postavením, ohrožení sociálně patologickými jevy, nápravná ústavní výchova nebo uložená ochranná výchova, nebo postavení azylanta a ústavníka řízení o udělení azylu na území České republiky).

3.1 RODINA S DÍTĚTEM SE SPECIFICKÝMI POTŘEBAMI

Pojem rodina je velice široký a má mnoho definic. Rodinu jak uvádí Jirásková, Tomanová (2014) lze charakterizovat jako malou primární společenskou skupinu. Je založená na dvojitěm vztahu - partnerském a rodičovském. Vztah mezi rodiči a dítětem je pokrevní, či substituující (adopce). Rodina v širším spektru je doplněná o další příbuzenské vztahy (bratrance, sestřince, tety).

Rodina sociální jednotkou společnosti, tvoří její základ, proto je její role velice důležitá i v rámci celku.

Fungující rodina musí uspokojovat potřeby každého člena. S tím se pojí funkce rodiny (Jirásková, Tomanová, 2014):

1. biologicko-reprodukční funkce – v této funkci rodiny je zaměřeno provedení dítěte na svět a jeho zajištění pro život a jeho další vývoj.
2. ekonomicko-zabezpečovací funkce- finanční a ekonomické zajištění všech členů rodiny a její vzájemná vyživovací povinnost (například i v případě prarodičů)

3. emocionální funkce – citové zázemí, naplnění psychických potřeb jedince, láska, bezpečí.
4. socializační výchovná funkce – výchova dítěte, rozvíjení sociálního chování

V jednom z nejdůležitějších posláních rodiny jak také uvádí Jirásková, Tomanová (2014) je poskytnutí péči a ochranu. Zejména v obdobích, kdy není sto se o sebe postarat. Rodina umožňuje svému členovi tělesnou, duševní, duchovní existenci a rozvoj osobnosti. Dává mu pocit jistoty a bezpečí, pocit domova v kruhu svých nejbližších.

Tato „vznešená“ myšlenka by měla být morálním základem každé rodiny. Někdy je ovšem rodina, která z funkcí rodiny oslabená vnějšími i vnitřními vlivy.

Náročnou zkouškou pro rodinu, která může ohrozit její stabilitu je právě narození dítěte se specifickými potřebami – dítě se zdravotním postižením, či zdravotním znevýhodněním, či následné projevení specifických potřeb v pozdějším věku. Je to bezesporu jedna z nejtěžších životních zkoušek, která může otáčet samým základem rodiny. Záleží na každém jedinci, jak se k dané situaci postaví. Někdo situaci přijme jako výzvu, jiný zase zvolí „útek“. Existuje mnoho možných způsobů přijetí dítěte se specifickými potřebami.

3.2 FÁZE PŘIJETÍ DÍTĚTE SE SPECIFICKÝMI POTŘEBAMI A MOŽNÉ REAKCE RODIČŮ

Možné reakce rodičů při zjištění, že se jim narodilo dítě se specifickými potřebami, mohou být dle Michalíka (in Jeřábková a kol., 2013) následující:

1) šok

Šokem rozumíme fyziologickou reakci organismu, zpomalení fyziologických funkcí a snížení reaktivnosti. Existuje ve dvou formách. Typ A je forma útočné obrany, dochází ke zrychlení fyziologických funkcí, tepu, dechu, aktivit, daná osoba působí velmi rozříleně. Pro druhý typ – typ B je typické naopak zpomalení funkcí organismu, snížení reaktivnosti. Člověk se navenek jeví statečně, silně. Fáze šoku a popření může trvat několik minut i hodin, člověk není schopný přijímat odborná sdělení a doporučení. Typické jsou výroky typu „To není možné, to nemůže být pravda.“

2) Zpracování informace a reakce na situaci

Je již fází reaktivní. Trvá oproti první fázi mnohem déle a její trvání nemusí nikdy skončit, zvláště v případě zdravotního postižení dítěte, které se neustále mění – vyvolávají stále nové reakce. Tato fáze se může projevit na kolika způsobů, těmi jsou například: projevy zaměřené na destrukci až sebestrukci, suicidiální chování. Obvyklé jsou to psychosomatické projevy označované jako „zhroucení“, provázené záchvaty pláče, vzteku apodobně. Dalším projevem je tzv. hledání viníka – lékaře, rodiče (krize ženské identity – neschopnost porodit zdravé dítě). Zvýšená péče – se projevuje hledáním řešení, podpory a pomoci. Konzultacemi u odborníků. Je třeba dávat pozor na rady a pomoc od pseudoporadce a šarlatána slibujících mnohdy za veliký finanční poplatek neuskutečnitelné. Z nejradikálnějších únikových situací dle výše zmíněných autorů je odložení dítěte. K této skutečnosti dochází nejčastěji tehdy, když rodiče zjistí diagnózu již v porodnici a nebyli na danou skutečnost připraveni. Dalšími způsoby, kterými mohou rodiče reagovat, jsou: izolace od sociálního prostředí a kontaktů, rodina se uzavře do sebe. Popírání diagnózy – rodiče se chová „jakoby dítě bylo zdravé“, což vede často k nepřetrvávání dítěte, které má svou jasně danou diagnózu a s tím by měla být spojená odpovídající péče a pomoc. Dále je zapotřebí zmínit únik do fantazie, kdy rodiče nemusí vidět situaci reálnou a žije v představách pomyslnými budoucími úspěchy dítěte, je zapotřebí rozlišit realitu od „snů“. Substituční chování rodiče je takové chování, kdy rodiče zamění své úsilí jiným směrem, aby nahradili chybějící zdroj uspokojení, přesto mnohdy souvisí s daným postižením (charita, založení občanského sdružení...).

3) Adaptace

Je charakteristická postupným vyrovnáváním se se situací, racionálním zpracováním situace. Vyhledávání zdrojů pomoci. Rodiče se rozhlíží po reálných možnostech řešení vzniklého rodinného stavu. Vyhledávají podporu a informace, které jim mohou pomoci. Nyní je důležité, aby byly informace o stavu dítěte přesné a pravdivé, podávat by je měl odborník.

4) Přijetí a pochopení

V této fázi je již rodina celkem aktivně funguje, je-li to nutné tak upravují bydliště, změny mohou nastat i v zaměstnání, kdy je často jeden s rodičem nucen zaměstnání opustit. Je typické hledání vzdělávacích možností, využívání podpory sociálních služeb (například ranní péče). Pokud tomu tak není, je přijetí ve smyslu změny adekvátních podmínek pro rodinu velmi náročné. Může značně ovlivnit rodinné vztahy a výjimkou není ani rozpad rodiny (Michálek in Jeábková, 2013).

S narozením dítěte se specifickými potřebami a pozdějším projevem této skutečnosti vzniká rodičům náročný životní úkol. Rodiče by měli věřit ve své schopnosti vychovat z dítěte

plnohodnotnou bytost a nebát se využít pomoci lékařské péče a sociálních služeb, které jsou právě pro tyto účely zřízeny a na které je mnohdy odkázána. Bohužel je opravdu bolestnou situací, že se rodiče rozhodnou definitivně vzdát svých rodičovských práv a dítě se tak dostane do péče státu. Odtud můžeme mít do péče ústavní, či její další osvojení, nebo se dostane právě do pěstounské péče, jak je následovně uvedeno v další kapitole.

3.3 PĚSTOUNSKÁ PÉČE U DÍTĚ SE SPECIFICKÝMI POTŘEBAMI

Osoba nevyhnutelně stát se osobou pečující, či v evidenci, která se stará o dítě se specifickými potřebami. Naopak, jelikož je dítě se specifickými potřebami dle § 16 zákona č. 561/2004 Sb. definováno jako osoba se zdravotním postižením, zdravotním či sociálním znevýhodněním, dá se předpokládat, že budou mnohé z dětí se specifickými potřebami umístěny v zařízení ústavní péče, protože se o ně jejich rodiče nedokázali postarat a dobrovolně se jich „vzdali“.

V dohodě o výkonu pěstounské péče a správním rozhodnutí upravující práva a povinnosti podle § 47a odst. 2 zákona o sociálně-právní ochraně dětí je ukotveno právo na zprostředkování nebo zajištění bezplatné možnosti zvyšovat si znalosti a dovednosti v oblasti výchovy a péče o dítě.

Pro účely výkonu pěstounské péče u dítěte se specifickými potřebami je to doplnění vzdělání a získávání znalostí a dovedností pro práci se specifickou skupinou dětí, zejména dětí jiného etnika, dětí se zdravotním postižením, sourozeneckých skupin, dětí, které zažily týrání, zneužívání či zanedbávání a zvládání krizových situací. Dále pak poradenství pro zabezpečení péče o dítě se zdravotním postižením.

Z toho můžeme usuzovat, že je osoba pečující či v evidenci, řádně poučená a proškolená a ochotna se dále vzdělávat v oblasti výchovy a péče o dítě se specifickými potřebami.

3.4 PROŽÍVÁNÍ RODINY S DÍTĚTEM SE SPECIFICKÝMI POTŘEBAMI

Prožívání rodičů dítěte se specifickými potřebami

Každá rodina prožívá náročnější životní situaci spojenou s oznámením, že jejich dítě má určitý druh postižení či znevýhodnění individuálně a rozlišně. Důležitou rolí s vypořádáním se se situací hrají zralost osobnosti rodičů, předchozí vztahy mezi rodiči a jejich pevnost, sociální kontext rodiny, pozitivní vztahy se širší rodinou. V zásadě intervence a pomoc (lékářská, psychologická, speciálně pedagogická....).

Existuje ovšem shoda v n kterých bodech, které rodi e považují za dominantní a mohou pozitivn ovlivnit další vývoj rodiny jako celku i jednotlivých len . T mi jsou dle Chvátalové (2012):

- Informovace ohledn zdravotního stavu jedince by m ly být podávány d stojn a v soukromí (je krajn nevhodné íci matce diagnózu, že se jí narodilo dít s postižením mezi cizími matkami na pokoji, které mají d ti intaktní) Musí se po ítat s tím, že rodi /e dít te mohou mít emo ní reakci, plá a smutek a p ejí si být sami v tu chvíli sami a „nebre et na záchod “ nebo v p ítomnosti ostatních matek)

- Rodi m by m la být po oznámení diagnózy dána doporu ení a vodítka, kam a na koho se obrátit. Rodi e jsou v situaci nov a mohou se cítit ztraceni. Správná brožura, jasn a srozumiteln napsaná, podávající p ínosné informace, jim m že jejich situaci zna n uleh it. Dále pak jsou velice žádané a pomáhající informace od rodi , kte í si stejnou situaci prošli a jsou na této cest jíž dále. P edání zkušeností práv rodi i, kte í mají zkušenost a v dí, co a jak m že být klí ovou pomocí.

- Rodi m by bylo vhodné oznámit, že v takové situaci nejsou sami. Že se v takové situaci ocitli i jiní rodi e. Léka se m že klidn obrátit na statistiku. A ujistit je, že to zvládli i jiní. M že jim dát dostupné kontakty na rodi e, kte í již mají více zkušeností s konkrétním postižením. Rodi e pot ebují mít nad ji na to, že zvládnou výchovu dít te s postižením. Bohužel zdravotnický personál m že jednat netaktn a sd lit rodi m, že pro dít je nejlepší kojenecký a následn ústavní pé e. To m že navždy ovlivnit rozhodnutí rodi a ti se následn svého dít te vzdají. I když by mu dop áli lepší pé i než je pé e ústavní.

- Pokud je v rodin dít se zdravotním znevýhodn ním i postižením, m ní se tím mnoho v cí, dle Chvátalové (2012) matky zpravidla p íjímají své dít i s jeho postižením bezpodmíne n a s láskou. Berou tím na sebe mnohdy celoživotní úd l matky pe ovatelky a není výjimkou, že se tím musejí vzdát své kariéry. Autorka dále uvádí, že n které matky práv litovaly, že již nemohou pokračovat ve své p vodní profesi. Ale na druhou stranu tvrdily, že se s danou skute ností dokázaly objektivn smít, pro dobro jejich dít te.

- Pro celou rodinu a hlavn pe ující osoby m že být situace velmi vy erpávající, léka i n kdy nemohou ur it správnou diagnózu hned, tudíž rodi e neví, jak dít ti pomoci, uklidnit jej a stráví s dít tem spoustu hodin bez ádného odpo ínku.

- Pro rodinu je d ležitá rozd lení úkol a dodržování ád . Pé e o dít s postižením nem že být pouze v rukou jednoho, je d ležitá pomoc okolí a širší rodiny. Velice užite né mohou být babi ky a d de ci. Rodina by se nem la styd t pomoc p íjmout. Udržovat kontakty se sociálním prost edím a p áteři. Komunikovat otev en .

- lenové rodiny se musí nau it jak pe ovat o dít s postižením i znevýhodn ním, jaké jsou pro dít nejlepší možné vyhlídky. Které služby stát nabízí. Jak p ístupovat k dít ti s postižením,

naučit se různé metody rehabilitace jeli zapotřebí, i náhradní formy komunikace. Dále znát rady a doporučení psychologů a speciálních pedagogů týkající se dalšího vzdělávání dítěte.

Dítě se specifickými potřebami a vliv na manželství

Daná problematika je značně individuální a do jisté míry závislá na druhu a míře postižení dítěte, též na věku, osobnostní zralosti rodičů a sociálním prostředí rodičů. Prevedárová (1998) tvrdí, že roli zde hraje i výška dosaženého vzdělání.

Při narození dítěte se specifickými potřebami se člověk může cítit celý svět. Pro manželství je to zatímžová zkouška, kterou neprojde každý vztah. Prevedárová (1998) zmíní uje výpovědi rodičů dít se specifickými potřebami, matky zde tvrdí, že jejich manželé tráví mnoho času v práci, že je to jejich forma útěky a omlouvají to nutností vydělávat peníze. Tráví spolu jako rodina čím dál tím méně času. To a spousta dalších problémů bývá často příčinou rozvodu manželství. Není ale podmínkou, že rozpad manželství znamená konec vztahu rodiče s postiženým dítětem. Chvátalová (2012) uvádí případy matek dít se specifickými potřebami, kdy se po rozvodu otcové pokračovali starali o své dítě a i nadále rodině pomáhali vždy, když byla potřeba. Jak jsme již zmínili, vše je individuální. Některé rodiče sice situaci neunesou a odchází od rodiny, to ale nemusí být pravidlem. Rodiče si musí udělat čas sami na sebe a nevěnovat veškerý svůj čas pouze starostem o dítě, dále upevnovat společenské styky a dopřát si i volnočasové aktivity, kdy si mohou odpočinout a být pouze spolu.

Dítě se specifickými potřebami a vztahy se sourozenci

Soužití se sourozencem se se specifickými potřebami může být dle Chvátalové (2012) pro intaktní dítě náročné z více důvodů. Rodina může nevědomky upřednostňovat péči o postižené dítě, myslíc si, že se zdravý sourozenec o sebe dokáže postarat sám. A dítěti se nedostává saturace jeho základních potřeb. Nebo naopak může rodina vkládat své naděje a neukutečně tužby právě do zdravého dítěte, tyto nároky bývají často přehnané a dítě není schopno je naplnit. Také je možné, že se rodina musí odstěhovat například kvůli speciálním školám dostupným pro dítě a to znamená přetrhání sociálních vazeb pro všechny členy rodiny. Rodiče by měli vytvářet spravedlivou výchovu ke všem dětem a každému věnovat individuální péči a čas.

Naučit zdravého sourozence pozitivnímu vnímání odlišnosti, vysvětlit mu diagnózu nebo onemocnění sourozence a pochopení jeho zdravotního. Dále by rodiče neměli poírat s tím, že zdravý sourozenec v budoucnosti převeze plnou péči o sourozence s postižením. Ani to od něj nesmí požadovat. Naučit své dítě vzájemnému respektu, lásce, komunikaci, hraní si a společnému smíchu (Chvátalová, 2012).

Prevendárová (1998) také zmiňuje významné charakteristiky vztahu zdravého sourozence se sourozencem se specifickými potřebami. V případě, že je zdravý sourozene starší, často ochraňuje svého sourozence se specifickými potřebami před útoky jiných dětí a pomáhá mu se zařadit do širšího společenského prostředí. Autorka ovšem také konstatuje, že zdraví sourozenci také často prožívají pocity křivdy, zlosti a žárlivosti, protože musí doma pomáhat více než jejich vrstevníci, ale ani jejich problémům se rodiče nevěnují tolik, jako jejich sourozenci, nebo je nepovažují za tak závažné. Autorka zmiňuje, jisté obecné znaky. Mladší zdraví sourozenci snášejí přítomnost sourozence se specifickými potřebami lépe než starší sourozenci. Dále pak je to ovlivněno pohlavím, nejčastěji bývají rodičovské péči o sourozence se specifickými potřebami přebírají starší sestry.

PRAKTICKÁ ÁST

4 VÝCHOVA DÍTÍ SE SPECIFICKÝMI POTŘEBAMI Z POHLEDU MATKY PŮSTOUNKY

Šetření dané tematiky jsem si vybrala z důvodu, že považuji za hodnotné zjištění informací, které jsou právě cílem mého šetření. Tyto informace nejsou běžně dostupné, proto jsem na nich chtěla poukázat a zveřejnit je jako příklad z reality, jsou to informace z vnitřního fungování rodiny a tedy soukromého a osobního charakteru. Z toho důvodu jsem zmínila jména osob, jinak jsou veškeré skutečnosti pravdivé a zachované dle vyjádření respondentky.

4.1 CÍLE ŠETŘENÍ

Cílem mého šetření, je detailní zjištění, jaké jsou metody a způsoby výchovy konkrétní matky, která má v půstounské péči dítě se specifickými potřebami. Jak fungují jako rodina dohromady a jaké půstounka využívá výchovné postupy, dle individuálních specifických potřeb dítěte. Hlavním a stěžejním cílem je náhled do chodu takové rodiny a jejich vnitřního světa.

4.2 METODA ŠETŘENÍ

Pro zjištění potřebných dat, jsem použila metodu **polostruktovaného rozhovoru**, který je charakteristický částečnou volností ve výběru otázek. Rozhovor probíhal ústně, „tváří v tvář“. Díky této metodě, jsem mohla pohotově reagovat na odpovědi respondenta, požádat o případné dovysvětlení odpovědi, i její rozšíření. Použila jsem otevřené otázky, abych získala více informací a odpověď byla autonomická. Otázky v rozhovoru jsou uvedeny v podkapitole 4.4.

4.3 POPIS RESPONDENTA

Respondentem mého šetření je žena a zároveň náhradní matka, která měla v průběhu svého života v půstounské péči 9 dětí a 1 dítě vlastní. V současné době má první v půstounské péči další 4 děti – sourozence. Jmenuje se Anna, je to žena, která překročila 50 let věku a je zároveň už i babičkou. Dítě vychovává sama, je rozvedená. Bydlí v rodinném domě a má auto pro 8 lidí. Charakterizovala bych ji jako oduševnělou a charismatickou osobu, se smyslem pro práva a povinnost. V oblasti půstounství se pohybuji již více než dvacet let.

4.4 ROZHOVOR S P. STOUNKOU

Rozhovor probíhal v rodině p. Stounky. Z rozhovoru byly zhotovené zápisky.

Jakým d. tem jste se stala náhradní matkou/p. stounkou? Mají n. které z. t. chto d. tí specifické pot. e. by?

Roku 1992 nám byl sv. ený 16-ti m. sí. ní Patrik. O jeho minulosti jsme nic nev. d. li, proto jsem nemohla pochopit, pro. to dít. je v postýlce „vyv. ed. né“, pro. ho nemohu zklidnit. Celý týden jsem noc co noc s ním prochodila, až jsem si ujasnila, že nesnáší bílou barvu a d. tskou postýlku. Usínal mi v náru. í v obýváku a po každém jeho procitnutí jsem ho siln. ji objala. Až po m. síci n. - jak prožitých nocí zjistil, že kdykoliv se probudí, jsem u n. j, a my jsme kone. n. mohli usínat v lož. nici. Jsem v. ící. lov. k, ale takhle nemohoucí jsem v život. nebyla. Na problémy takového kalibru nás nikdo nep. ipravil. Po návšt. v. u pedopsychiatra nám bylo jasné, že musí brát léky na zklidn. ní. Až v deváté t. íd. , kdy jsme rozhodovali na jakou školu se zapsat (protože m. l. vyznamenání, ale byl nesamostatný, pot. eboval znát jistotu každého d. ní) vyplynulo z vyšet. ení, že je autista s aspergro. vým syndromem. Zvolili jsme tedy st. ední školu pro zdravotn. znevýhodn. nou mládež Gemini v Brn. . A díky jim, a hlavn. vedoucí vychovatelce paní Matuškové, zvládl maturitní zkoušky s vy. znamenáním. Dále pokrač. uje ve studiu na VoŠ v Brn. obor sociáln. právní, (stále s vyznamenáním) a podal si p. ihlášku na Karlovu universitu - studium teologie. Te. se mohu pochlubit, že i díky m. je z n. j hodnotný a zodpov. dný. lov. k. U Patri. ka byly na základní škole velmi zajímavé procesy u. ení. Bylo nutné mu u. ení rozd. lit do n. kolika fází a zárove. ho ujistit, že ten úkol budeme d. lat pouze. tvrt hodiny (20 minut). Pokud nem. l stanovený limit, bylo pro n. j problematické se zkoncentrovat. V jiné dny zase naopak necht. l slyšet žádný. asový harmonogram. V té chvíli jsem startovala auto s tím, že pot. ebuji n. co vy. ídit ve m. st. a že si dáme t. eba zmrzlinu. Po cest. se bez problému nau. il. N. kdy byl velmi zodpov. dný, vzbudil se uprost. ed noci s tím, že n. jaký úkol ne. dokon. il, nebo si nebyl jistý a cht. l slyšet ujišt. ní, že má vše p. ipravené. Ale v jiné dny mu to bylo úpln. jedno, byl velký problém zkoncentrovat jeho pozornost, a n. co do školy ud. lat. Byly situace, kdy jsem to vzdala a konzultovala jeho nálady s u. itelem. Vzhledem k jeho dysgrafii bylo pro n. j obtížné po sob. cokoliv p. e. íst nebo se ze zápis. k. u. it. Proto u. itelé preferovali ústní zkoušení a na st. ední škole už mohl mít k dispozici notebook. Co se týká osobnostních rys. , byl spíš uzav. ený, n. které situace ve škole odmítal. ešit s tím, že je to zbyte. né, že to stejn. nikdo nepochopí. Školní výsledky m. l výborné, nebylo pro n. j d. ležitě, aby ho n. kdo vychvaloval.

Jako druhé dítě k nám do rodiny (roku 1997) přišla krásná romská 14-ti měsíční Natálka. Nádherná, mazlivá, ale velmi živé dítě s poruchou pozornosti a paměti. No a taky to podle toho ve škole vypadalo. První třídu jsme zvládli, učení zautomatizovali. V dalších ročnících, kdy učivo přibývalo, začaly problémy. Pro poruchu pozornosti jí pedopsychiatr nasadil léky ke koncentraci. Výsledky byly uspokojivé, ale ve 13-ti letech se nastartovala její přirozená etnická živelnost. Tím nijak skončilo to její snažení, a už to bylo jen o hlídání, zákazech, porušení slibu, podvádění... Přesto všechno preferuje naši rodinu, několikrát se i poprala, když mě před kamarády hájila. Svou energii vybíjela na hřišti, byla 5 let kapitánkou basketbalového oddílu, a 6 let se učila hrát na kytaru. Při výběru učebního oboru zvolila školu mimo náš okres, aby byla na internát. Po dvou měsících jsem si ji s velkýma kázeňskými problémama dovezla zpět domů. Přestoupila na jinou školu a nyní studuje na OU obor kuchař-číšník.

Jako třetí do rodiny (roku 2000) přišel 7-mi letý Stanislav. V tu dobu se rodiče naší Natálie rozvádějí a dělá se úprava právního stavu po rozvodu. A tímto způsobem, jsem se dozvěděla, že má Natálie bratra v dětském domově. Dovezli jsme si nekontrolovatelný živel, sprosté, zlostné dítě. Byl mu diagnostikován 1. stupeň mentální retardace se sklony k agresivitě. Musel brát léky na utlumení. Nastavili jsme mantinely ve výchově a velkým úspěchem bylo, že do půl roku jsme skončili s nočním pomůckám. Cítil, že ho mám velmi ráda a snažil se mi dělat radost. Bylo velmi zajímavé, že učení do čtvrté třídy zvládal velmi dobře. Pak jakoby emoce a prosazování se zatemnilo úsudkem a už s ním nebyla žádná rozumná věc. Problém byl v tom, že neuměl řešit vzniklé situace klidně. Vždy přehnaně vystartoval a děti se ho bály. Pedopsychiatr tedy ikrát doporučil umístění v psych. léčebně. Staník se vždy omluvil, sliboval, ale ani po návratu z léčebny nebyl schopen kontrolovat svou agresi. Učení přestal zvládat, proto byl v polovině páté třídy přeřazený do školy pro žáky se speciálními potřebami. Byl mu přidělen asistent, který ho ve vypjatých situacích odvedl a uklidnil. Bylo to velmi náročné období, musela jsem ho vozit do školy, abych měla jistotu, že ještě před vyučováním nic nevyvede. Pokud pojedl sám domů, vždy pozdě, nebo bez učebních pomůcek, bez batohu. Doma byl otravný, neustále něco potřeboval, své věci si rozbil a obtěžoval sourozence, aby mu půjčili své věci. Byl velmi hluchý, neohleduplný, své povinnosti doma si neplnil a odmítal všechna má výchovná rozhodnutí. V 17-ti letech byl předběžným opatřením soudu umístěn v diagnostickém ústavu a posléze prodloužena ústavní výchova do 19-let. Stanika jsem si vozila na víkendy, na prázdniny. Bylo mu doma dobře, moc se snažil pomáhat, raději nechodil za kamarádama, aby něco nevyvedl. A já se rozhodla ho po devatenáctých narozeninách (17.11.2012) vzít zpátky domů. Vzhledem ke své diagnóze mu byl přiznaný částečný invalidní důchod a já jsem se rozhodnutím soudu stala jeho opatrovníkem. Před necelým rokem jsem mu začala samostatné bydlení, kde teď i se svou přítelkyní žijí.

Jako tvrtá přišla do rodiny (roku 2002) Terezka. To jsem tak jednou p išla za kamarádkou a ona mi povídá, že má m sí ní k Náhradní rodinná pé e a že jsou tam krásný hol i ky. A já na to, že nemám as chodit po d tských domovech a že mi d v ata ze sociálky n co najdou. Nedala mi pokoj a otev ela jsem asopis. Koukla na m krásná blondýnka a já v d la, že musí být naše. Dovězli jsme si t žce mentáln a zdravotn postiženou Terezku. Prakticky slepá (t žká slabozrakost) s poruchou hypofízy, cukrovka žíznivka (centrální diabetes insipidus), problém s nadváhou. Dvou a p l letá, v bec se nepohybovala. Sedávala sama ve svém sv t , nenechala na sebe šáhnout, pohladit, pomazlit se. Tento stav byl pro mne velmi bolestivý. V p íprav nás neu ili, jak k ní proniknout. Vše odmítala, jakýkoliv kontakt byl nemožný. Protože velmi ráda (a myslím, že i hezky) zpívám, za ala jsem ji zpívat líbivé melodie, vymýšlela si slova písní a tak s ní komunikovala. Sedla jsem si vždy za ni a broukala ji slova do zad, kr ku a posléze mi dovolovala víc se k ní p itisknout, polechtat a nakonec i obejmout. Po velmi t žkých za átcích dnes krásná 16-ti letá sle na s pomocí chodí a je velmi spokojená. A já nesmírn š astná, že ji mám. Jako malou jsem ji dva roky vozila do speciální školky na dva dny v týdnu. Zde si p ivykala na jiné zvuky, hlasy, v kolektivu sedmi d tí jí bylo dobře. Školní docházku zahájila ve stacioná i Šimon. Po dvou letech byla p e azena do rehabilita ní t ídy pro žáky se speciálními pot ebami. Terezka má své nálady, n kdy bez problému pracuje - t ídí barvy, velikosti kostí ek, zapojuje se svými citoslovci p i zpívání. D tí jejím projev m radosti, ale i nelibosti už rozumí, takže se snaží vše ešit v klidu, aby Terezku neprovokovali. I v naší rodin plní funkci smír ího, protože, aby se nerozzlobila, tak se sourozenci zklidní a zbyte nosti ne eší. Protože je Terezka prakticky slepá, vadí jí hlasité a neznámé zvuky, k ik, nadávky. Když nap . ve škole n - co opravovali, musela jsem pro ni p ijet, protože zvuk vrta ky si neum la k ni emu p i adit, tak byla vyd šená.

Dle doporu ení neurologa, navšt vuje rehabilita ní t ídu dvakrát týdn , dv hodiny. A hlavn díky citlivému a klidnému p ístupu k jejím pot ebám, nemá Terezka epileptickou aktivitu mozku. Vzhledem k její váze (129kg), je n kdy obtížné ji uklidnit. Má obrovskou sílu a rozzlobená si sama sob ubližuje. P stmi se mlátí do obli eje. Vždy zabere p íslib toho, že pojedeme na zmrzlinu (je to jediná sladkost, kterou ji dop eji), také pomáhá zklidn ní sprchováním, nebo masáží zad vonným olejem. P ibyly nám problémy s nadváhou, hypertenze, Prader-Willi syndrom, Hypopituitarismus.

Jako páté dít k nám p išel Petr (roku 2007). Kolem našeho domu chodil do obchodu asi t ináctiletý chlapec, na kole tašku s n kolika sklenicemi. Moje d tí jsou velmi empatické a tak se m ptaly, jestli by k nám mohl „ten chudák" na návšt vu. Samoz ejm jsme se skamarádili a on si za al st žovat, že mamka moc pije. ekla jsem mu, že kdyby se n co u nich doma stalo, a p íjde hned k nám, t eba i v noci. A jednoho dne p ed desátou ve er Pája p išel, že ho opilá mamka vyho-

díla a zamkla. Další den jsem na soc. odboru zjistila, že je v d tském domov , ale te je na prázdninách u matky. A milý Pavlík byl do p l roku v mé pé i. Chodil do sedmé t ídy základní školy. Byl velmi citlivý, vše ho rozladilo, p i neúsp chu ve škole se rozplakal. Pedopsychiatr mu nasadil léky ke zklidn ní. Protože jsem se s ním denn u ila, byla jsem spokojená i se ty kou. Po domluv s u ítelem jsme se nau ili jen t i otázky z p ti, aby dosáhl dobrého výsledku. M l velkou snahu a byl šikovný v pracovních innostech. P ed p l rokem jsem mu pomohla za ídit domácnost a protože pobírá sirot í d chod, dále studuje u ební obor malí -nat ra .

Jako šesté a sedmé dít k nám p íšli (roku 2009) sourozenci tnáctiletý Jan a dvanáctiletý Kv toslav. Oba kluci navšt vovali speciální školu jako náš Stá a. A jednou mi Stá a povídá, že je ve škole „strašn dobrej kámoš Honza, že je z d tského domova a jestli by k nám mohl na návšt -vu". Zkontaktovala jsem soc.pracovnici a zjistila, že Honzík má bratra Kv toslava. Honza navšt -voval osmou t ídu Základní školy pro žáky se speciálními pot ebami. Byl snaživý, ale byl rád st e-dem pozorností. Kamarád m dával ze za átku p ednost p ed povinnostmi a zákazy. Po n jaké dob se „zahnízdl“ bylo mu doma dob e ve škole prospíval chvalitebn , nem l s u ením velké problémy. Nastoupil na OU obor záme ník, který po t ech letech velmi úsp šn dokon il. Necht l ješt nastoupit do žádného pracovního procesu, tak studuje dál obor instalatér. Jeho bratr Ríša navšt voval také Základní školu pro žáky se specifickými pot ebami a sice šestou t ídu. Byl pomalejší v myšle-ní, moc rychlý ve zlobení, ale vše dohán l obrovskou snahou usp t a ud lat mi radost. Vzhledem k jeho problém m (hyperaktivita, porucha pozornosti), mu pedopsychiatr doporu il léky, které ho zklidnily. Devátou t ídu ukon il s vyznamenáním a nyní studuje první ro ník OU, obor zedník.

A jako osmé dít mi byl doporu en šestnáctiletý Radovan. Byl v D tském domov v P e-rov . Byl v pé i svého otce, který výchovu zanedbával. Když p íšel, cítil se, jako by tady byl odjak-živa. Bylo to pro n j problematické období, protože musel d lat o prázdninách reparát ze dvou p edm t a to ve škole kterou navšt voval když byl v d tském domov a v zá í už nastupoval do u ebního oboru u nás. Zvolil si u ební obor instalatér. Zlepšil se ve škole o devadesát procent,v prvním ro níku m l vyznamenání. Te je ve t etím ro níku, který ukon í výu ním listem a zároveň se p ípravuje na p íjímací zkoušky, protože si podal p íhlášku na maturitní nástavbu.

Jako deváté dít jsem poznala Ladislava. Byl to zlostný, hyperaktivní, neposlušný, šestiletý loví ek. Vše muselo být podle n j, všude musel být první, st edem pozorností, uspokojené nejd íve jeho pot eby. Chodil do školky, kde mu pro jeho výbušnou a nep edvídatelnou povahu, byla p id -lena asistentka. Byly to velmi t žké za átky, neposlouchal, šíšlal, necht l se u it. Po ase jsem zjis-tila, že je velmi inteligentní a že pot ebuje své pocity, post ehy sd lit hned, a proto nedá žádnému jinému dít i prostor, up ednost uje sebe a ská e do e i. Protože v naší rodin u už byly všechny d ti starší, nem l u nás doma žádného vrstevníka, se kterým by soupe il o pozornost. Ba naopak, velmi

mu lichotilo, že se může bavit s „dospěláky“. Udělal obrovský skok ve všem, co nezvládal, neovládal. Velmi se ke mě upnul, a byl šťastný za pochvalu, které se mu do té doby nedostávalo.

Protože měl odklad školní docházky, byl přijat do přípravné třídy. Taky jsem ho přihlásila do přípravy na hru na keyboard, dále do solového zpěvu, do výtvarného kroužku a navštěvovali jsme dvakrát týdně biofeedback. Toto všechno a také rozhodnutí pedopsychiatra nasadit uklidňující léky, pomohlo nastartovat činnost mozku, který do té doby fungoval jako ty letý. Do té doby to byly pouze emoce, hravé prožitky, které mu ovlivňovaly veškeré rozhodování. Teď je Ladík v první třídě a nosí mi samé jedničky. Stále má asistentku, protože ve volných hodinách (týmová práce, tělocvik), má stále problémy se spolužáky. Přípravu do školy máme rozdělenou do dvou až tří částí. Záleží na únavě, na psychickém stavu. Pokud přijde ze školy spokojený, můžeme po oběd hned začít psanými koly. Pokud ale něco s ním šel, nebo se mu nelíbilo nějaké rozhodnutí paní učitelky, asistentky, musíme to nejdříve rozebrat, nechat ho všechny informace zpracovat. Nedá se to nijak obejít, mávnout nad tím rukou, protože pro něj je to velmi důležité stresující svazující prožitky. Vždy to nějak zvládneme, a těšíme se z mnoha věcí. Hraje druhým rokem na keyboard, je moc spokojený, když už si umí zahrát písně, které má rád. Není sportovní typ, má ale moc rád zvířata, tak bývá s vlákem Samem.

Předloškými prázdninami jsem hovořila s naší sociální pracovnící o tom, že se nechystáme na dlouhou dovolenou. Nikdo nechce na tábor, tak jestli bychom mohli pozvat na návštěvu nějaké děti z Dětského domova. Zodpovědní souhlasili a druhý prázdninový týden byli u nás na návštěvě ty tři sourozenci. Daniel - 9let, Valentýna - 8let, Sabina - 5let a Marie - 4roky. První týden byl velmi náročný. Bylo to jen o hlídání, měli mezi sebou neustálé hádky, fyzicky se napadali. Toto jsem já netolerovala. Museli se k sobě chovat slušně, jinak jsem je neodmítla. Daniel se hned mezi staršími kluky cítil dobře, společně posilovali, jezdili na kole. Valentýnka se od začátku v noci moc bála, potřebovala stálé ujištění, že jsou zamknuté dveře. Sabinka se houpala, v noci si sedla a uklidnila (uspala) se houpáním ze strany na stranu. Opakovalo se to i šestkrát za noc. Bylo mi jí líto, takové chudé chvilky, vždy si v noci vůbec neodpoví. Maruška byla právě v ku, kdy se začíná prosazovat. Děti u nás trávily ještě dalších 14 dní prázdnin a potom každý druhý víkend, svátky a zimní prázdniny. Za tu dobu jsme se navzájem dobře poznali, děti už se nechtěly vracet do Dětského domova. Po souhlasu sociálních pracovníků a rodičů dětí u nás po letošních jarních prázdninách všichni tři sourozenci zůstali. Do rozhodnutí soudu, byli u mě v hostitelské péči. Děti se uklidnily, už spolu umí lépe vycházet. Dan je ve škole moc chválen, učí se, velmi se zlepšil. Valentýnka má poruchu pozornosti, trápíme se doma s učním, když už si myslím, že jsme něco v matematice zautomatizovali, na druhý den začínáme zase od začátku. Je ale moc šikovná v kuchyni, umí zaujmout mladší sestřičky a miluje koně. Rozhodla jsem se děti nechat ve své stávající škole, do

které denně dojíždí autobusem p l hodiny cesty. Necht la jsem, aby p išli o kamarády. Te už je situace jiná, poznaly ve vesnici budoucí spolužáky a na p estup od nového školního roku se t ší.

Jak jste se k p stounství v bec dostala?

Ve druhém manželství jsem m la zdravotní komplikace a i p es r zná lé ení nebyla nad je, že bych ot hotn la. Tehdy jsem m la svého 12-ti letého syna a necht li jsme, aby vyr stal sám. Rozhodli jsme se tedy pro adopci. Po zjišt ní, že bychom ekali i 6let na vhodné dít , svolili jsme, že si vezmeme dít do p stounské pé e

Bylo tehdy snadné stát se p stounkou?

V té dob (roku 1992) nebyla tato náhradní rodinná pé e moc známá. Velký vliv na rozhodování m ly i názory soused , ostatních len rodiny. U m to byla v c p irozená, protože pocházím z rodiny s devíti d tmi. Byla jsem druhá nejstarší, takže ešení problém , starost o mladší, pomoc p i r zných trápeních a bolestech sourozenc mi byla blízká.

Jak u Vás probíhal proces p evzetí dít te do p stounské pé e?

Proces p evzetí dít te byl u každého z d tí odlišný. U prvního dít te jsme trp liv ekali rok a p l, než nám nabídli vhodné dít . Po telefonickém sd lení sociální pracovnice, že se m žeme seznámit s vhodným chlape kem, jsme zajeli do kojeneckého ústavu. Chlape ek se nám líbil, a za týden jsme si ho odváželi do p edp stounské pé e, která trvala do rozhodnutí soudu o sv ení do p stounské pé e.

Když jste m la v p stounské pé i první dít , jak jste se jako rodina sžívali dohromady?

U prvního dít te to byla doba nadšeného o ekávání. M li jsme už osmi letého syna, t šili jsme se, že i on bude prožívat s mladším bráškou takové to sourozenecké hašte ení. Že si užijeme žvatlání, legra ních p íhod. Ovšem opak byla pravda. Dovezli jsme si dít , které z ejm muselo (k no nímu zklidn ní) být medikováno léky. Protože stále plakal, necht l spát, byli jsme vy erpaní, unavení. Bezradní s pocitem selhání. Když jsem vypožorovala, že nechce usínat v bílé ložnici ani v postýlce, uspávala jsem ho na rukách v obýváku. A kdykoliv procitl a rozhlédl se, siln ji jsem ho p ivinula. A po týdnů probd ných nocí jsme kone n usínali v ložnici. Potom, co mi za al d v o-

vat a stále se m držel, teprve za alo sblížení s ostatními leny rodiny. Líbilo se mu lechtání od staršího brášky, babi iny sladkosti, ta kovy legrácky...

Co Vás postupn p im lo, vzít si do p stounské pé e další d ti?

Po po áte ních nesnázích, se vše za alo zklid ovat, já jsem zjistila, že výchova není tak náro ná. Stále jsem cítila, že musím „zachránit“ ještě n jakého loví ka. Velmi m to bavilo. Vždy jsem odhalovala ten potenciál bytí každého dítěte. Napl ovaly m ty obrovské úspěchy, kterých vždy v krátké době po p íchodu k nám dosáhly.

Z jakých za ízení náhradní pé e jste si d ti „vzala“?

D ti jsem si vždy p ebírala z d tského domova, ty dv nejmenší z kojeneckého ústavu.

Jak Vám vycházeli sociální pracovníci vst íc?

Sociální pracovníci mi vždy vycházeli vst íc. P i vzniklých problémech poradili, navrhli ešení, pomohli vyhledat odbornou pomoc z ad psycholog . S istým sv domím mohu íci, že jsem v nich m la oporu. Nebála jsem se p íjmout dítě víc problematické, protože jsem v d la, že mi v náro né výchov pomohou, poradí. Když jsem já sama byla v těživé životní situaci, soucítili se mnou. Vnímala jsem to tak, že jejich kladný postoj ke m , k mé práci, m utvrzoval v tom, že mám sílu na výchovu dalších d tí.

M la jste p i výb ru dětí do p stounské pé e n jaká kritéria? Podle eho jste si dané dítě nakonec vybrala?

V první fázi p íprav na náhradní pé i, jsme si ještě s manželem ujasnili, že by nebylo vhodné vzít si do pé e romské dítě. Žili jsme na malé vesnici, a na okraji bydlely mnoho lenné romské rodiny. Báli jsme se, že by lidé i naše dítě házeli do jednoho pytle.

V kone né fázi jsme se tohoto rozhodnutí stejn nedrželi. Když jsem m la v náru í malou romskou hol í ku, a po t ech létech hledali po domovech jejího staršího brášku, tak jsme si na n jaké kritéria v bec nevzpomn li. Další dítě mi vyhledali sociální pracovníci a každé z d tí u nás z - stalo. T i kamarády z d tského domova si moje dítě vybrali sami, protože spolu chodili do školy.

Když jste byla v různých zařízeních ústavní péče, jaký je Váš názor na systém péče o dítě v takovém prostředí? Byla jste někdy mile nebo naopak nepříjemně překvapená?

Se za zařízeními ústavní péče mám docela dobré zkušenosti. Oni se opravdu snaží, ale je velmi těžké naplnit každému z dětí jeho potřebu. Když jsme po nějaké době zavítali na návštěvu zpátky do domova, byly pracovnice opravdu dojaté z toho, co všechno moje děti už dokázaly.

Měla jste někdy potíže při jednání s biologickými rodiči? V jakých případech Vás biologický rodič kontaktuje?

Co se týče vlivu biologických rodičů, neměla jsem velké problémy s komunikací. Většina rodičů mých dětí byla zbavena rodičovské odpovědnosti, takže jsme vůbec nevěděli o jejich existenci. U dvou sourozenců se matka nezajímala, ale vozila jsem kluky k babičce a dědovi. Zase jiná biologická matka - alkoholička byla v kontaktu se svým synem, ale vždy se snažila dodržovat pravidla, která jsme si stanovily. Starší děti mají své telefony, takže se rodiče mohou s dětmi kdykoliv spojit. Mám ovšem zkušenost takovou, že děti s nimi hovořit v tšinou nechtějí. Mají výhrady k opovrným slibům, někdy i rozpoznají podnapilý stav rodiče. Biologický rodič má právo v dět o prospěchu, aktivitách dítěte. Měla bych je kontaktovat hlavně při závažném onemocnění dítěte. Naopak biologický rodič má právo kontaktovat kdykoliv a z jakéhokoliv důvodu.

Někdy Vám vychází orgány sociálně právní ochrany vstříc a jakou pomoc poskytnout Vám nabízejí? Popřipříklad co byste jako zkušená matka „pěstounka“ od státu uvítala?

V mém případě mi byly vždy nápomocni hlavně v kontaktu s biologickými rodiči. Pomohli mi dohledat sourozence mých dětí, nebo zkontaktovat prarodiče, když rodiče nejevili žádný zájem o dítě. V jiných případech zase naopak zabránit styku rodiče s dítětem, který byl za nadměrné týrání ve výkonu trestu. V jiném případě zas doporučení psychologické vyšetření dítěte, zda je vhodné zatěžovat psychiku dítěte radoby rodičem.

Jako zkušená pěstounka bych byla velmi vděčná za objektivní zhodnocení finanční náročnosti výchovy. Každé dítě má specifické problémy, které vyžadují odbornou pomoc. Tato pracovišťa jsou většinou ve vzdálených místech. Je to vždy velký zásah do rozpočtu, když musím jet s dětmi takovou dálku.

P stounská pé e dle zákona je dovršena zletilostí dít te nejpozd ji nabytím svéprávnosti. To p stouna staví do pom rn náro né role. jak postupujete vy v situaci, kdy dít , které máte v p stounské pé i dosáhne této skute nosti?

Skute nost je taková, že tyto d ti v tšinou ukon í vzd lání pozd ji, než jejich vrstevníci. M že mít odklad školní docházky, náro né studium, opakování ro níku. Pro mne se tedy nic nem ní, d ti dál studují a já se starám. Z domova se odst hovaly pouze dv d ti a to až ve svých 22 letech a z toho jeden stále studuje. Jsem jim nápomocná v r zných pot ebách.

Jaký byl celkový po et d tí, kterých jste byla nebo stále jste matka „p stounka“?

Celkový po et d tí, kterým jsem byla maminka, protože tak m všechny d ti oslovovaly, bylo t ináct. Dva kluci se osamostatnili, tak nás doma z stalo jen 11.

Jak si nyní jako mnohopo etná rodina vedete?

Tak si tady p kn v klíde ku žijeme, d ti jsou moc hodné, automaticky si plní své povinnosti v domácnosti a ještě se zeptají, jestli nepot ebuji s n ím pomoci. Domácnost funguje i beze mne. Všechny d ti mají své samostatné pokoje. Snaží se udržovat po ádek, a když nejsem až tak moc spokojená, tak je zlobím, že jim p jdu najít n jakého tatínka, který na n dohlédne. V ci ešíme společ n - co ud lat, co se nám nechce, co je nutné, jak jsme šikovní, kolik ušet íme, když si to vymalujeme sami, když si to ovoce zava íme.....

Jak p stounská pé e ovlivnila Vaše manželství?

Mé manželství ztroskotalo, když prvnímu dít ti v p stounské pé i bylo 9 let. Manžel m l p ehnané nároky na dovednosti a vzd lání d tí. Neum l se s nimi ztotožnit v ešení jejich problém .

Jak p stounská pé e ovlivnila Vás a Vaši osobnost?

Myslím, že díky této pé i je ze m ještě hodnotn jší lov k. Vcítit se do takto narušených d tí, být jim nablízku p i úsp ších, ale taky v jejich bezradnosti i no ních d sech - je pro m obrovské napln ní a zadostiu in ní.

Prošla jste si někdy situací, kterou byste ráda uvedla jako zkušenost, která je k „nezaplacení“?

Měla jsem v období výchovy romského chlapce velké problémy s jeho neposlušností, lajdáctvím. Prostě jsem nebral jako v dělové osobnosti naší rodiny. Mělo to velmi špatný vliv na ostatní děti. Takže jednoho dne po nepokojném telefonátu ze školy jsem vyběhla do lesíka, natrhala náručky a plakala na dítě. Tehdy desetiletý dostal takovou lekcí, že na to pamatuje dodnes. A od toho dne mě respektoval a byla jsem ta nejhodnější maminka na světě. Toto byl pro mne velký objev ve výchově, že dítě tohoto etnika asi potěbuje zjistit, že já jako rodič si s ním v každém případě umím poradit.

Zvykly si na Vás jako na „maminku“ všechny děti?

Na které děti, už když k nám začaly jezdit na návštěvu, mě oslovovaly mamí, a v tom mumraji oslovování jim to přišlo samozřejmé. Tak jsem jim vysvětlila, že se o ně budu pořád starat, a že těch tetiček a strýků už máme v životě dost. A pokud se jejich rodiče „nenastartují“, už nebudou mít v životě možnost takto někoho pojmenovat.

Musely se od Vás děti někdy vrátit zpět do svých biologických rodin, nebo do ústavní péče?

Nikdo se od nás nevrátil do ústavní péče ani do své biologické rodiny.

Jak probíhá váš běžný den?

Budím je v pět hodin, protože studenti jezdí na praxi i do školy autobusem v šest hodin. Takže proto, abych jim poplácala úsporný den, nebo se domluvila na řešení nějaké záležitosti v okresním městě, kam dojíždí. Začnu chystat snídani a v 5.45 hod. budím prvního školáka. Má svůj zvláštní systém, musí mít moc času na vše a být sám a v klidu. Když už sedí u stolu, v šest hodin budím tvrdáka a druháku a dám Terezce čaj a léky. Ta jediná má dovoleno se ještě dospát, protože bývá v noci často vzhůru. Dodám svačinky, zkontroluji pití, na autobus odchází v 6.45 a v tu dobu mají dovoleno už se připravovat dvacet minut do školky. Odvezu je do pět minut cesty vzdálené školky.

Po návratu domů vstává Terežka, svým velmi pomalým tempem. V 9.15 ji odvezu do 16km vzdálené školky. Pokud nemám nějaké vyizování ve městě, vracím se domů, zapnu od rána už

tetí praku, uvařím, zkontroluji pokoje dítí, a jsem v obraze, když budou chtít jít ven. Terezku vyzvedávám v 11.45, po cestě domů se stavím na bleskový nákup. Projíždím domů a zároveň přichází první áček ze školy. Dítí se naobdvají, Terezka si jde odpočinout a s Ladíkem uděláme první část úkolů. Povídáme, ešme, plánujeme, pak si jde zabíhat se svým psem, nebo lítat s vrtníkem. Druhá ka projíždí ve 13.45. Než se nají, opřít si natrénujem s Ladíkem do školy. Uděláme si své domácí povinnosti a když nejde do hudebky má už volno. Teď je čas na další dva školáky a jejich přípravu. Pokud to zvládneme do 15.15, odjíždím pro dítka do školky. V opačném případě ještě pokračujeme a přivede je někdo ze starších, kteří přijeli ze školy v 14.45. Všichni si splní své domácí povinnosti a už vymýšlejí aktivity. Teď mám svou půlhodinku volna (pokud nikdo nic nevyvede). Studenti odpočívají, tak jdu za nimi „vyzvídat“, co je u nich nového. Ti menší jezdí na kole, hrají florbal, nebo je odvezu autem na parkovou cestu a závodí na kole kovových bruslích.

V šest hodin večeře, stídání v koupelně, pohádka a v 8. hodin malí školáci spí. Terezka je připravena a čeká na mě v kuchyni než uspím dítí. Teď si ještě hodinku popovídáme, namasírujeme, uvešme a po deváté hodině jde spát. Já si uvařím výborný čaj a až ho vypiji, pouklízím. Naco předuřím na zítřejší oběd, zkontroluji aktovky do školy a kalendář, v kterém jsou důležité informace o následujícím dni. Mrknu na emaily, dám Terezce noční léky a o půl dvanácté mířím do postele.

Vem spat ujeté výhody pěstounství pro dítě?

Myslím si, že dítě v pěstounské péči je vtaženo do normálního procesu života. Jsou samostatnější, dokáží rozhodovat o důležitých a nepotřebných věcech. Umí zodpovědně hodnotit problémy, omyly, ale nejdůležitějším faktorem je rozhodnutí, že byl s láskou přijatý. Nejen svou pěstounskou rodinou, ale díky známým oslavám narozenin a jiných událostí, bylo dítě vtaženo mezi širokou rodinnou základnu. A už to není „ten z toho důčáku“.

Jaké výchovné postupy ve Vaší rodině fungovaly?

Asi nejdůležitější pro samotný rozvoj každého dítěte bylo to, že se provádějí projevy zloby, méněcennosti, nechuti, ešili individuálně a pokud možno okamžitě. U dvou dítí byl velmi výchovný okamžik pěkvením, kdy já si telefonicky ověřila veškeré dítí ve škole, ale i po cestě domů a já jsem vždy velká štěstí na hodné lidi kolem sebe, takže když jsem požádala kohokoliv ve vesnici, aby mě okamžitě informovali o všem, co mě dítí vyvedou (nebo naopak s ním pomohou).

Co byste poradila nastávajícím p stoun m?

Nastávajícím p stoun m bych chtěla vzkázat, že musí být velmi trpěliví a že nejlepším u itelem je jejich vlastní dobrý p íklad. V mnoha p ípadech, když už jsem opakovala v ci stokrát dokola a vše se minulo ú inkem, jsem p istoupila k divadelnímu um ní. To když nap . bylo op t v koupeln zamazané zrcadlo, tak jsem ho úmysln celé zamazala pastou a napsala tam, že jsem hodné zrcadlo a chci být ísté. Ten šok u d tí byl k nezaplacení. Od té doby bylo ísté zrcadlo samoz ejmostí. Protože Tereška je prakticky slepá, vyžadují, aby vše bylo uklizené. A udržet po ádek s obuví u botníku je v c skoro nemožná. Tak jsem op t jeden den vyházela všechny páry své obuvi tak, že nebylo možné projít do domu. Po p íchodu dom se d tí zd šen tázaly, kdo to ud lal. A já s klidem odpov d la, že když m žete vy nechat rozházené boty, tak já taky. Samy od sebe je svorn uklidili a op t jsem m la pár týdn boty ádn uklizené. Asi nejv tší d raz jsem vždy kladla na vy ešení hádek mezi sourozenci. Vypátrat to úpln po áte ní sloví ko, pro rozep e vznikla, bylo velmi d ležitě. Následn pak p im t d tí, aby se sob navzájem omluvili, bylo nemožné. Tyto d tí si s sebou nesou ned v ru, a nau ily se skrývat pocit ublížení. Navenek p sobí velmi suverejn , ale ve skute nosti jsou to velmi k ehká stvo ení. Je t eba ke všem problém m p istupovat velmi citliv , ale i individuáln . Musí se cítit bezpe n a být si jisté, že ho v jakékoliv situaci dovedu ochránit.

4.5 SHRNU TÍ A DISKUSE

Výsledným cílem šet ení bylo zjišt ní, jakým zp sobem se respondentka stala p stoukou, a jak se následn vypo ádala s tím spojenými úkony, zejména p í pé i o d tí se specifickými pot ebami.

Respondentka hodnotí jako náro nou životní situaci, když dostala do p stounské pé e první dít . Bylo to pro ni cizí dít , prakticky o n m nic nev d la a nejd íve netušila, jak se vypo ádat s jeho no ními b sy. Myslela si, že dostala do své pé e zdravé miminko. Po návšt v pedopsychiatra jí byly doporu eny léky na „zklidn ní“, nicmén až když bylo dít v 9. t íd , mu byla zjišt ná diagnóza autismus s aspergerovým syndromem. Respondentka si však do té doby musela najít vlastní zp soby výchovy, které na chlapce fungovaly. Jako hlavní zde zmi uje d ležitost rozd lit úkoly na asové etapy. Pln ní d ležitých kol na prvním míst , protože se chlapec mnohdy v noci vzbudil s tím, že nemá n co vy ešené a nutn to musel ud lat. Zárove považovala za nutné, když vid la, že se dít tí neda í a už práce, nebo studium, dop át dít tí povyražení, n jakou zm nu, radost.

Považuji za zajímavé zjištění, že ji životní lekce s Patrikem trpícím autismem neodradila od touhy stát se náhradní matkou dalším dětem a následně v průběhu života si vzala do péče další děti, z toho všechny se specifickými potřebami.

Jako druhé dítě v péči byla 14-násctimiletá Natálie, dítě romského původu. Respondentka jí hodnotí jako dítě živé a hravé, s poruchami chování v němž byla diagnostikována porucha pozornosti, porucha paměti a hyperaktivita. Učení v první třídě se muselo hodně zautimatizovat, aby se stalo denním zvykem, nicméně, jak u učení porušovalo, tak se škola stávala pro Natálii náročnější. Raději trávila svůj čas na hřišti, kde vybíjela energii. Respondentka uvádí, že Natálie se často poprala, když bránila svoji rodinu. Jako příklady takových projevů považovala to, že se Natálie nedokázala vypořádat se silnými emocemi, ale také její přirozenou etnickou živelnost. John F. Taylor v knize *Jak přežít s hyperaktivitou a poruchami pozornosti* doporučuje dětem, jak se vypořádat se silnými emocemi a to následujícími způsoby.

- Použitím vnitřního semaforu v konfliktní situaci, kdy zelená znamená, vše je v pořádku, mohu zde být. Oranžová znamená „zpomal a dávej pozor, když se kvůli němu začínáš rozčilovat“, uklidnit se dechovým cvičením, říct si pro sebe „Dokážu zůstat v klidu.“ Uvědomit si, v jakých situacích mi bliká červená a v tom okamžiku se raději zvednout a odejít.
- Pevnost o sebe, zdravě jíst, sportovat a dostatečně spát.
- Dechová cvičení a cviky na uvolnění svalů
- Rozvíjet vnitřní kreativitu
- Sejit se s kamarádem
- Promluvit si s dospělým

Respondentka uvádí, že právě pro Natálii se stal hlavním ventilem pro emoce sport a hra na kytaru.

Jako další dítě přibyl do rodiny 7. letý Stanislav, bratr Natálie. Byl mu diagnostikován 1. stupeň mentální retardace se sklony k agresivitě. Výchova tohoto dítěte byla náročná, projevovala se u něj jeho etnická živelnost a agresivita. Byly mu pedopsychiatrem nasazeny léky na „utlumení“ a několikrát doporučen pobyt v psychiatrické léčebně, pobyt zde byl ovšem bezvýsledkový. Respondentka musela vytyčit mantinely ve výchově, které pro chlapce znamenaly trávit čas raději doma s rodinou. Učit se pořádku a kázni. Učení ve škole nezvládal a byl v každém konfliktu se spolužáky, byl přezračen do školy pro žáky se speciálními potřebami, kde měl svého asistenta, který uklidňoval jeho agresivní projevy. Taylor (2012) uvádí, že je důležité naučit se doma pomáhat, a všimnout si, kdy je potřeba něco uklidit. Klade důraz na zapojení se do rodinných záležitostí jako je společné dívání se na televizi, procházení se apod. Udržovat pozitivní a láskyplné vztahy se všemi členy rodiny a snažit se dobře vyjít se sourozenci, respektovat své sourozence, respektovat

jejich čas a soukromí. Stanislav nerespektoval své sourozence a ani si neplnil své domácí povinnosti, tak, jak by měl. U Stanislava byl problém v tom, že nebyl schopen sebe řízení a nedokázal se uklidnit. K. a D. Geldardovi (2008) považují neschopnost sebe řízení jako obranné chování, které dítě užívá, aby zvládalo stres a úzkost. Respondentka uvádí, že i přes to všechno, se jí snažil udělat radost a dodnes jí má velmi rád, uznává jí jako svoji matku, která je dnes zároveň jeho opatrovníkem.

Další dítě, které ve dvou a půl letech přibylo do rodiny je těžce mentálně a zdravotně postižená Terežka. Prakticky slepá (těžká slabozrakost) s poruchou hypofízy, cukrovka žíznivka (centrální diabetes insipidus), problém s nadváhou. Věc se nepohybovala. Sedávala sama ve svém světě, odmítala veškerý fyzický kontakt. Respondentka zvolila po mnoha pokusech o sblížení se metodu zpěvu. Zpívá dívce písně a vymýšlí si vlastní text. Tato metoda zabrala a dívka se otevřela. Zde tedy sehrála svoji důležitou roli kreativita, matka se k dítěti dostala právě díky libivým melodiím, které měly na dítě pozitivní vliv a Terežka se díky tomu také začala emocionálně vyjadřovat. Terežka dává dnes najevo, co se jí líbí a co se jí nelíbí právě vyjadřováním zvuku.

U šestiletého Petra, který do rodiny přišel z dětského domova a matku měl alkoholiku, byly silné emocionální projevy. Nebyl výbušný ani agresivní, ale při neúspěchu se vždy rozplakal. Nejduševněji se mu nedařilo ani ve škole, ale po tom, co přišel do dětské péče pod paní Annu, která se s ním denně užívala, se mu začalo dařit a ovlivnilo to i jeho zdravé sebevědomí.

Sourozenci Jan a Květoslav, kteří přibyli následovně do dětské péče paní Anny, byli již na druhém stupni základní školy. Jan dával přednost kamarádům před školou a povinnostmi a byl rád středem pozornosti. Protože jsou oba z dětského domova, cítili se v nové rodině cizí a postupně, jak se zahníždili, zjistili, že je lepší, když je člověk doma s rodinou, a je úspěšný ve škole. Chlapec Květoslav má diagnostikovanou hyperaktivitu a poruchu pozornosti. Byly mu pedopsychiatrem nasazeny léky na ADHD.

Radovan, který přišel do rodiny v 16 letech z dětského domova, byl převodně v péči otce, který výchovu zanedbával. Ve škole neprospíval, čekaly ho dva reparáty. Zde je názorná ukázka toho, jak může vhodný rodič, by náhradní změnit život dítěti k lepšímu. Respondentka - paní Anna se s Radovanem zaměřila na zlepšení školních výsledků a Radovan se zlepšil o mnoho procent.

Šestiletý Ladislav, který přišel do rodiny zatím jako poslední, je hyperaktivní a výbušný, již ve školce mu byla přidělena asistentka. Dle paní Anny byly zažitky těžké, Ladislav soupeřil s vrstevníky o pozornost, neposlušal, neúspěšně se „šišlal“. Pedopsychiatr mu nasadil léky na hyperaktivitu a paní Anna přihlásila Ladislava do dětské úpravky na hru na klávesnici, dále do solového zpěvu, do výtvarného kroužku a na biofeedback. Toto všechno pomohlo nastartovat činnost mozku, který do té doby fungoval jako čtyřletý. Chlapce to velice posunulo ve vývoji před.

Respondentka uplatňuje i výchovné rady, které uvádí Fisher a Cummingsová (2012):

- Nebát se požádat o pomoc, když v ní nezvládáš (rodiče, učitele, sociálního pracovníka..).
- Uspořádat si věci a čas, podle svých potřeb.
- Vychovávat si pracovní morálku.
- Brát v ní pozitivní, stykat se s lidmi, kteří mají pozitivní a optimistický náhled na život.
- Vyhýbat se potížím a rozhodovat se pozitivně
- Stanovit si cíle. Dosáhnout úspěchu je snažší, když víš, o co usiluješ.

Z uvedeného šetření je patrné, že děti, které má respondentka v péči to díky svým specifickým potřebám nemají vůbec jednoduché a prošly si náročnějšími životními situacemi. Z šetření zcela jasně vyplývá, že vždy nastalo u každého dítěte zlepšení, potom, co bylo vzato z dětského domova do péče, kde se začalo do funkční rodiny, získalo tím svého náhradního rodiče a sourozence. Z šetření nelze říci, zda-li jsou některé specifické potřeby následkem předchozího života dětí v dysfunkčních rodinách, i dětských domovech. Nicméně respondentka v jedné ze svých odpovědí uvádí, že dětské domovy, se kterými se setkala, v etnickém ohledu hodnotí kladně.

Jednoznačně lze ovšem zhodnotit výchovu dětí v rodině, by náhradní, jako hodnotnější a pro zdravý psychický a fyzický vývoj dítěte přednostnější, před ústavní výchovou, kde se třeba dětem nemohou tolik individuálně věnovat.

ZÁV R

Záměrem i cílem této bakalářské práce byl náhled na výchovu dětí se specifickými potřebami z pohledu matky pěstounky. V teoretické části se vnují s tím spojeným podstatným pojmem. Prvotní bylo zjistit, jaké jsou v běžné formě náhradní výchovy pro děti, které nemohou vyrůst ve svých biologických rodinách.

Následně se vnují přímo pěstounské péči, která je formou náhradní rodinné péče. Bylo zapotřebí uvést, co musí osoba, která se chce stát pěstounem splňovat. Jaká jsou její práva a povinnosti. Jaké má tato forma náhradní rodinné péče výhody a případná úskalí.

Protože se jednalo o úhel pohledu na výchovu dětí se specifickými potřebami, bylo zapotřebí vymezit pojem specifické potřeby a dotknout se tématiky fungování rodiny s dítětem se specifickými potřebami. Do jaké míry práva specifické potřeby u dítěte ovlivňují svazek rodičů, vztahy mezi sourozenci... Respondentka v rozhovoru uvádí, že je manžel opustil, že situaci neunesl, z toho lze usoudit, že specifické potřeby dítěte mohou narušit chod rodiny.

V praktické části se vnují rozhovoru se ženou, která má v pěstounské péči 9 dětí, a vychovala i vlastního syna. Chtěla jsem ukázat široké veřejnosti, jakým způsobem zvládá výchovu tolika dětí, když je navíc každé dítě jiné, z jiného sociokulturního prostředí, navíc se specifickými potřebami. Že to lze zvládnout.

Dnešní člověk se bojí osvojit si, nebo vzít do pěstounské péče cizí dítě, zejména kvůli hereditě. Nikdy zcela nevíte, kdo Vám doma vyrostne. Díky šetření mi žeme zjistit, že i paní Anna v běžné netušila u prvního dítěte, že bude mít nějaké zdravotní potíže. Ovšem překonání té situace ji namotivovalo a dalo sílu pomoci dalšímu dítěti. A v tom spatřuji obrovskou inspiraci pro nás všechny. Umětelit problém a dokázat pomoci. Paní Anna je příkladem, proto jsem si ji vybrala jako respondentku ke svému šetření.

Na pěstounství mi že být nazíráno z mnoha pohledů. Najdou se i tací, kteří považují pěstouny za „lenochy, kteří nechtějí chodit do práce“. Ale je fakt, že i v dnešní době se najdou lidé, kteří vykonávají tuto formu náhradní rodinné péče zejména díky odměnám pro pěstouny. Pěstoun by měl o dítě pečovat jako skutečný rodič a umět je přijmout, mít je skutečně rád. Je v pořádku pobírat odměny pro pěstouny, nebo je nepředstavitelné, že by člověk, jako paní Anna, péči o tolik dětí chodila ještě do zaměstnání. Díky tomu, že mi že být doma a má na nás více času, dosahují děti mnohem lepších výsledků v osobním, školním i pracovním životě.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY A INTERNETOVÝCH ZDROJ

FISHER, Gary L a Rhoda Woods CUMMINGS. *Jak p ežit s poruchami u ení: rádce pro d ti*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2012. 95 s. ISBN 978-80-262-0156-4.

GELDARD, Kathryn a David GELDARD. *D tská psychoterapie a poradenství*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2008. 328 s. ISBN 978-80-7367-476-2.

CHVÁTALOVÁ, Helena. *Jak se žije d tem s postižením: problematika p ti typ zdravotních postižení*. Vyd. 3. Praha: Portál, 2012. 182 s. ISBN 978-80-262-0054-3.

JE ÁBKOVÁ, K. a kol. *Úvod do speciální pedagogiky*. Vyd. 1. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2013. ISBN 978-80-244-3731-6.

JIRÁSKOVÁ, Miroslava a Jitka TOMANOVÁ. *Sociální a zdravotní politika*. Vyd. 1. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2014. 84 s. ISBN 978-80-244-3929-7.

MAT J EK, Zden k. *Náhradní rodinná pé e: pr vodce pro odborníky, osvojitele a p stouny*. Vyd. 1. Praha: Portál, 1999. 183 s. ISBN 80-7178-304-8.

MPSV R. *Náhradní rodinná pé e: Dohody o výkonu p stounské pé e*. [online] 2013 [cit. 2015-03-06] Dostupné z: <http://www.mpsv.cz/cs/14503>

PREVENDÁROVÁ, Jitka. *Rodina s postihnutým die a om*. Vyd. 1. Nové Zámky: Psychoprof, 1998. 102 s. ISBN 80-967148-9-9.

SOS D tské vesni ky. *Naše vize, hodnoty a poslání*. [online] 2015 [cit. 2015-04-13] Dostupné z: <http://www.sos-vesnicky.cz/o-sdruzeni/nase-vize/>

TAYLOR, John F. *Jak p ežit s hyperaktivitou a poruchami pozornosti: rádce pro d ti s ADHD a ADD*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2012. 124 s. ISBN 978-80-262-0068-0.

TRIALOG. *Dohody p stounských rodin s Trialogem*. [online] 2010 [cit. 2015-04-07] Dostupné z: <http://www.trialog-brno.cz/soucasne-programy/dohody-pestounskych-rodin-s-trialogem/>

Úmluva o právech dít te. [online] 1989 [cit. 2015-04-18]. Dostupné z: <http://www.osn.cz/dokumenty-osn/soubory/umluva-o-pravech-ditete.pdf>

Vyhláška . 473/2012 Sb., vyhláška o provedení n kterých ustanovení zákona o sociáln -právní ochran d tí. [online] 2012 [cit. 2015-04-18]. Dostupné z: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2012-473>

Zákon . 109/2002 Sb. o výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy ve školských zařízeních a o preventivní výchovné péči ve školských zařízeních a o změnách dalších zákonů. [online] 2002 [cit. 2015-04-18]. Dostupné z: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2002-109>

Zákon . 401/2012, o sociálně-právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony [online]. 2015 [cit. 2015-04-18]. Dostupné z: <http://www.mpsv.cz/files/clanky/14305/novela.pdf>

Zákon . 500/2004 Sb. Správní řád. [online] 2004 [cit. 2015-04-18] Dostupné z: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2004-500>

Zákon . 561/2004 Sb. o předškolním, základním středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon). [online] 2004 [cit. 2015-04-18] Dostupné z: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2004-561>

Zákon . 89/2012 Sb. Občanský zákoník. [online] 2012 [cit. 2015-04-18] Dostupné z: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2012-89>

Zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc (ZDVOP). MORAVSKOSLEZSKÝ KRAJ. *Moravskoslezský kraj: Veřejná správa* [online] 2015 [cit. 2015-04-18] Dostupné z: <http://verejna-sprava.kr-moravskoslezsky.cz/cz/zarizeni-pro-deti-vyzadujici-okamzitou-pomoc-zpdvop-13100>

ANOTACE

Jméno a příjmení:	Michaela Kostelníková
Katedra:	Ústav speciální pedagogických studií
Vedoucí práce:	Mgr. Lucia Pastieriková, Ph. D.
Rok obhajoby:	2015

Název práce:	Výchova dětí se specifickými potřebami z pohledu matky pěstounky
Název v angličtině :	Education of children with special needs from the perspective of foster mother
Anotace práce:	Bakalářská práce je zaměřena na problematiku výchovy dětí se specifickými potřebami, které vyrůstají v pěstounské péči. Cílem práce bylo zjistit, jak dokáže pěstoun zvládat výchovu a péči o děti se specifickými potřebami, jakým způsobem lze vlastně získat dítě do pěstounské péče, jaká jsou s tím spojená práva a povinnosti a jak následně taková rodina funguje. Součástí bakalářské práce je i šetření formou polostrukturovaného rozhovoru, s matkou pěstounkou, mající v pěstounské péči děti se specifickými potřebami.
Clíčová slova:	Náhradní výchova, pěstounská péče, specifické potřeby
Anotace v angličtině :	Bachelor thesis is focused on the education of children with special needs who grow up in foster care. The aim of the study was to determine how foster parents can manage the education and care of children with special needs, how to actually get the child into foster care, what are the associated rights and obligations, and consequently how this family works. Part of the thesis is the investigation by semistructured interview with foster mothers having children in foster care with specific needs.
Clíčová slova v angličtině :	Compensatory education, foster care, specific needs.
Přílohy vázané v práci:	Bez přílohy
Rozsah práce:	49 stran
Jazyk práce:	čeština